Scenariusz szkolenia

Terminarz zjazdów (do uwzględnienia i zapisania w scenariuszu wg wzoru)

	Zjazdy 15h – i - IV		**Zjazd 10h – V**	
dzień	**godziny**	**przebieg**	**godziny**	**przebieg**
I	**9 00 – 10 30**	**Sesja**	**9 00 – 10 30**	**Sesja**
	10 30 – 10 45	Przerwa kawowa	10 30 – 10 45	Przerwa kawowa
	10 45 – 12 15	**Sesja**	**10 45 – 12 15**	**Sesja**
	12 15 – 12 30	Przerwa Kawowa	12 15 – 12 30	Przerwa Kawowa
	12 30 – 14 00	**Sesja**	**12 30 – 14 00**	**Sesja**
	14 00 – 15 00	Obiad	14 00 – 15 00	Obiad
	15 00 – 16 30	**Sesja**	**15 00 – 16 30**	**Sesja**
	16 30 – 16 45	Przerwa kawowa	X	X
	16 45 – 18 15	**Sesja**	**X**	**X**
II	**9 00 – 10 30**	**Sesja**	**9 00 – 10 30**	**Sesja**
	10 30 – 10 45	Przerwa kawowa	X	X
	10 45 – 13 00	**Sesja**	**X**	**X**

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Nauczanie przez eksperymentowanie, doświadczanie i inne metody aktywizujące uczniów (etap II)

Zjazd I (15h)

Przebieg szkolenia

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		I Dzień zjazdu			
I.	**1**	**Zapoznaj się z grupą** - indywidualna prezentacja trenera oraz członków grupy. Każdy uczestnik zajęć wymienia swoje imię oraz podaje 3 informacje na swój temat.	15/0	Prezentacja slajdy 1, 2	Uczestniczka/uczestnik: – poznaje trenera i członków grupy
	2	**Omów program kursu** i szczegółowego program i zjazdu, Przeprowadź dyskusję – pytania uczestniczek/uczestników odnośnie programu i organizacji zajęć. Prezentacja o programie każdego kursu. Przedstaw obowiązki TW z Wniosku i zasady uzyskania zaświadczenia	30/15	Prezentacja slajd 3, 4	Uczestniczka/uczestnik: – poznaje program kursu i szczegółowy harmonogram zajęć i zjazdu
	3	**Ustalenie zasad pracy podczas szkolenia** Określ z uczestnikami zasady , jakie będą panowały podczas szkolenia oraz upewnij się, czy zostały one właściwie zrozumiane przez całą grupę. Zasady te warto rozszerzyć o propozycje samych uczestników. Deklaracja powinna przybrać formę pisemnego kontraktu. Proponowane zasady dotyczą: • aktywnego słuchania i uczestniczenia w ćwiczeniach; • nieprzerywania pozostałym uczestnikom; • nieoceniania przedmówców; • prawa do wypowiedzi oraz refleksji;	20/0	Prezentacja slajd 5 flipchart; markery;	Uczestniczka/uczestnik – opracowuje zasady pracy obowiązujące w trakcie szkolenia, – uzasadnia potrzebę określania kontraktu pracy grupowej lub współpracy

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		• dzielenie się doświadczeniem; • poufności; Zawieś kontrakt w widocznym dla wszystkich miejscu. Przeprowadź dyskusję dotycząca celowości opracowywania kontraktu podczas trwającego szkolenia i szkoleń rad pedagogicznych.			
I	**4**	**Poznajmy się** Własna propozycja trenera dopasowana do grupy lub jedno z ćwiczeń : 1.Ćwiczenie „Łańcuch talentów" – jeśli grupa się nie zna: Zadaj uczestnikom szkolenia pytanie o talent, który posiadają. Po krótkiej rozmowie rozdaj każdemu kilka pasków papieru i poproś o wpisanie jednego talentu na jednym pasku. Następnie każdy z uczestników kolejno opowiada o swoich talentach. W trakcie lub po prezentacji talentów łączy paski taśmą klejącą i przekazuje dalej. Łańcuch można zawiesić na ścianie , a kontynuacją tego ćwiczenia może być łączenie się w grupy tych uczestników, którzy mają podobne talenty i ustalenie jak mogą być one przydatne na szkoleniu, w którym aktualnie uczestniczą.	25/0	kolorowe paski papieru 100 sztuk ok.20 cm; flamastry lub markery; taśma klejąca;	Uczestniczka/uczestnik – dokonuje refleksji na temat własnych kompetencji
x	x	Przerwa	15 min		
II	**1.**	Przedstaw temat modułu II (slajd 6). Przeprowadź rozmowę na temat kompetencji uczestniczek/uczestników zdając pytanie (slajd 7): Jakie kompetencje kluczowe wykorzystali w dotychczasowej aktywności podczas szkolenia?	15/0	Prezentacja slajd 6, 7	Uczestniczka/uczestnik – uświadamia sobie rolę kompetencji kluczowych w życiu osobistym
II	**2.**	**Definicja kompetencji** Zastosuj metodę: BAROMETR OPINII <u>Opis metody</u>: Przyczep w różnych miejscach sali seminaryjnej definicje kompetencji (materiał TII1) Poproś U. szkolenia, aby ustawili się w pobliżu tej definicji, która jest im osobiście najbliższa/ najlepiej odpowiada jej/jego wyobrażeniu, czym jest kompetencja.	20/5	Prezentacja slajd 8 Mat. TII1, Materiał II1	Uczestniczka/uczestnik: – wskazuje relewantne czynniki kompetencji. – definiuje pojęcie kompetencji.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Poproś U. o uzasadnienie, dlaczego akurat wybrana definicja wydaje im się najbardziej trafna. Przedstaw slajd 8 i wyjaśnij, że jest to definicja przyjęta przez Parlament Europejski i Radę Europy, rozdaj materiał II.1			
	3.	**Rola kompetencji w życiu osobistym i społecznym** Przeprowadź w grupie dyskusję na temat roli kompetencji kluczowych wykorzystując metodę AKWARIUM (slajd 9) <u>Opis metody</u>: Zapisz wcześniej na flipcharcie na oddzielnych kartach pytania – bodziec do dyskusji: Flipchart 1: Jakie znaczenie mają kompetencje kluczowe dla naszego osobistego rozwoju? Flipchart 2: Jak kompetencje kluczowe mogą przełożyć się na Twoje satysfakcjonujące życie w społeczeństwie? Flipchart 3: Jak kompetencje kluczowe mogą wspierać Twój rozwój zawodowy? Poproś U. o odliczenie do trzech. U. tworzą dwa kręgi – krąg wewnętrzny i zewnętrzny. Do kręgu wewnętrznego wchodzą najpierw jedynki. Rozpoczynają dyskusję na temat roli kompetencji z **perspektywy osobistej**. „Jedynki” dyskutują do czasu, aż przestaną pojawiać się nowe argumenty. Następnie wycofują się do kręgu zewnętrznego, zaś do kręgu wewnętrznego wchodzą „dwójki”. Dyskutują na temat na roli kompetencji z **perspektywy społecznej**. Gdy wyczerpią się argumenty, zaproś do kręgu wewnętrznego „trójki”, które dyskutują na temat znaczenia kompetencji kluczowych z **perspektywy życia zawodowego** **Podsumuj ćwiczenie**: Zapytaj U., który z argumentów wydał im się szczególnie wartościowy i poszerzył ich perspektywę patrzenia na rolę kompetencje kluczowych? (slajd 10)	30/5	Prezentacja slajd 9, 10	Uczestniczka/uczestnik: – wykazuje znaczenie kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
II	**3.**	**Wskaźniki kompetencji kluczowych cz. 1** Wyjaśnij pojęcie wskaźnik. Podziel grupę na pary (powinno być 8 par). Każda z par otrzymuje jedną z kompetencji kluczowych. Zadaniem uczestników jest odpowiedź na pytanie: Jak wyobrażacie sobie osobę dorosłą, u której rozwinięta jest dana kompetencja kluczowa? (slajd 12) Uczestnicy zapisują wnioski w formie mapy myśli na flipcharcie. Monitoruj pracę tak, aby na flipchartach pojawiły się konkretne wskaźniki.	25/0	Prezentacja slajd 11, 12 Flipchart Czarne pisaki Materiały:	Uczestniczka/uczestnik – charakteryzuje kompetencje kluczowe zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.
x	x	Przerwa	15 min		
II	**4**	**Wskaźniki kompetencji kluczowych cz. 2** Przedstaw U. hierarchię celów według taksonomii B. Blooma wraz z przykładowymi czasownikami (slajd 13): 1. Otrzymywanie (akceptować, interesować się, słuchać, spostrzegać, tolerować, uznawać), 2. Odpowiadanie/reagowanie (czynić zadość, naśladować, opiekować się, przestrzegać czegoś, przyczyniać się, przystosowywać się, zgadzać się, uczestniczyć) 3. Wartościowanie (inicjować, preferować, przejmować się, przyjmować odpowiedzialność, przyswajać sobie, wykazywać lojalność, zachowywać się zgodnie z, wybierać, wykazywać zainteresowanie) 4. Organizowanie (dzielić, formułować, grupować, klasyfikować, konceptualizować, porównywać, przystosowywać się) 5. Charakteryzowanie (popierać, bronić, wpływać, oddziaływać, utrzymywać, wspierać, uzasadniać postępowanie). W kolejnym etapie ćwiczenia rozdaj parom definicję wylosowanej kompetencji kluczowej według Parlamentu Europejskiego i Rady(materiały TII 2-9) . Zadaniem U. jest wyróżnienie wskaźników tej kompetencji na podstawie definicji PE i Rady oraz dopisanie bądź	45/5	Prezentacja slajd 13, 14 TII2, TII3, TII4, TI5, TII6, TII7, TII8, TII9. Pisaki w 3 kolorach, dla każdej pary.	Uczestniczka/uczestnik – określa wskaźniki kompetencji kluczowych wykorzystując taksonomię B. Blooma – udowadnia ponad przedmiotowy i interdyscyplinarny charakter kompetencji kluczowych

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		nadpisanie tych wskaźników do przygotowanej wcześniej mapy myśli. Następnie rozdaj każdej parze trzy markery: zielony, czerwony i niebieski. Poproś U, aby: – zaznaczyli kolorem niebieskim te wskaźniki, które odnoszą się do wiedzy – zaznaczyli kolorem czerwonym te wskaźniki, które odnoszą się do umiejętności – zaznaczyli kolorem zielonym te wskaźniki, które odnoszą się do zachowań Podsumowanie i prezentacja efektów.			
II	**5**	**Kompetencje kluczowe w podstawie programowej (slajd 16)** Rozdaj parom z poprzedniego ćwiczenia podstawy programowe dla 3 pary otrzymają podstawę programową kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego z preambułą. Każda para wykorzystuje preambułę podstawy programowej, opis 3 dowolnie wybranych edukacji lub przedmiotów oraz warunki i sposób realizacji. W oparciu o podstawę programową analizują wcześniej wylosowaną kompetencję kluczową i uzupełniają listę wskaźników na plakacie. Zadaniem U. jest odnalezienie korelacji pomiędzy wyróżnionymi w poprzednim ćwiczeniu a wskaźnikami danej kompetencji kluczowej a zapisami w podstawie programowej.	45/0	Prezentacja slajd 15 Podstawa programowa Flipchart pisaki	Uczestniczka/uczestnik – analizuje zapisy podstawy programowej , które regulują kwestie związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych u uczniów.
x	x	Obiad			
II	**6**	**Sposoby kształtowania kompetencji kluczowych** Podziel U. na cztery grupy. Następnie przeprowadź za pomocą metody WORLD CAFE dyskusję: W jaki sposób można kształtować kompetencje kluczowe poza lekcją w szkole? <u>Opis metody</u>: U. zostają podzieleni na cztery grupy, które siedzą przy czterech stolikach. Każda z grup ma swojego „gospodarza stolika”. Grupy dyskutują równolegle na temat tego, w jaki sposób można	90/5	Slajd 16 Flipchart Pisaki Papierowe obrusy, serwetki lub kartki	Uczestniczka/uczestnik – opisuje rolę szkoły oraz rolę środowiska w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		rozwijać wybrane kompetencje kluczowe poza lekcją szkolną i zapisują swoje pomysły na obrusie lub przylepnych kartkach, które przyklejają do obrusa. Po 15 minutach daj sygnał do zmiany grup: gospodarz pozostaje przy stoliku, a pozostali członkowie grup przemieszczają się zgodnie z ruchem wskazówek zegara do kolejnej grupy dyskusyjnej. „Gospodarz" prezentuje wnioski, „goście zapisują swoje propozycje na obrusie lub kartkach. Gdy U. przejdą przez wszystkie cztery grupy i omówią wszystkie kompetencje kluczowe, grupy porządkują informacje i pomysły na flipcharcie i przedstawiają wyniki dyskusji na forum. <u>Podział na grupy:</u> <u>S</u>tolik 1: porozumiewanie się w języku ojczystym i porozumiewanie się w językach obcych; Stolik 2: kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne oraz kompetencje informatyczne; Stolik 3: umiejętność uczenia się oraz kompetencje społeczne i obywatelskie Stolik 4: inicjatywność i przedsiębiorczość oraz świadomość i ekspresja kulturalna		samoprzylepne, ciasteczka, herbata, kawa, napoje	
		Przerwa			
III	**1**	**Instytucje wspomagające pracę szkoły** Przeprowadź dyskusję umożliwiającą wymianę wiedzy o idei wspomagania dotyczącą: – doświadczeń uczestników w zakresie wspomagania pracy szkoły lub prowadzenia szkoleń dla RP; – rozumienia przez nich zadania „wspomaganie pracy szkoły"; – powodów wspomagania pracy szkoły; – instytucji, które powinny udzielać szkole pomocy w realizacji jej zadań – zapisz wymienione instytucje na flipcharcie.	30/0	Flipchart i pisak Kartki samoprzylepne	Uczestnik/Uczestniczka – wskazuje instytucje udzielające szkole pomocy w realizacji jej zadań – wymienia powody wspomagania pracy szkoły

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Podziel uczestników na 5 zespołów, w których powinni porozmawiać na temat ich doświadczeń współpracy z radami pedagogicznymi a następnie na małych kartkach samoprzylepnych powinni zapisać cele szkoleń rad pedagogicznych, jedna kartka jeden cel. Następnie przedstawiciele zespołów referują wyniki pracy w grupach, przyklejają kartki na wspólnym plakacie, jeżeli cele się pokrywają to naklejają jedną kartkę na drugą. Podsumuj dyskusję wskazując te cele, które są najbardziej popularne, uzupełnij jeżeli czegoś zabraknie w wypowiedziach liderów zespołów nawiązując do celowości wspomagania pracy szkoły.			
	2	**Definicja wspomagania pracy szkoły i zadania instytucji wspomagających. Wymagania państwa wobec szkól w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych.** 1. Podziel uczestników na 5 zespołów. 2. Cztery zespoły losują jedną z instytucji wspomagających pracę szkoły: KO, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, biblioteka pedagogiczne, placówka doskonalenia nauczycieli. Zadaniem zespołów jest zapisanie odpowiedzi na pytania: • Jak w rozporządzeniu MEN zdefiniowane jest wspomaganie pracy szkoły przez wylosowaną instytucję? • Jakie są zadania instytucji w zakresie wspomagania pracy szkoły? 3. Rozdaj zespołom adekwatnie do wylosowanej instytucji kopie rozporządzeń: *a. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 199).*	60/5	Kartki A4 do zapisywani pracy grupowej, miejsce do zawieszania kartek oraz elementy umożliwiające ich przymocowanie Załącznik **TIII1(a-e**) Rozporządzenia opisane w treści po jednym dla grupy Prezentacja (slajdy 1, 2, 3)	Uczestnik/Uczestniczka: – analizuje założenia kompleksowego wspomagania szkół i zadania instytucji systemu oświaty odpowiedzialnych za wspieranie szkół; – uzasadnia konieczność doskonalenia pracy szkoły w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów;

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		b. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. z 2015 r. poz. 1270). *c. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369).* *d. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 29 września 2016 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2016 r. poz. 1591).* *e. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U.z 2015r. poz. 1214)* 4. Zadaniem piątego zespołu jest odnalezienie w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dn. 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek* (TIII 2e) zapisów wskazujących na konieczność kształtowania kompetencji kluczowych w szkole. 5. Definicje wspomagania zespoły zapisują na jednej kartce A4 a na drugiej - zadania tej instytucji. Po zakończonej pracy liderzy zespołów kolejno zawieszają definicje wspomagania i zadania instytucji, referują wynik pracy. 6. Piaty zespól przedstawia uzasadnienie konieczności doskonalenie pracy szkoły w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych. 7. Następnie w dyskusji uczestnicy odnajdują elementy, które łączą definicje pojęć pochodzących z różnych aktów prawnych i podobne zadania instytucji. 8. Na podsumowanie wygłoś mini-wykład: rozumienie wspomagania pracy szkoły w projekcie *Szkolenia i doradztwo dla pracowników systemu wspomagania oraz wdrożenie kompleksowego wspomagania w zakresie kompetencji kluczowych. (*Prezentacja slajd 1,2,3)			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		II Dzień zjazdu			
III	**3**	**Etapy i uczestnicy procesu wspomagania pracy szkoły** – Studium przypadku 1. Rozdaj wszystkim uczestnikom arkusz „Wspomaganie pracy szkoły – studium przypadku". 2. Daj uczestnikom 10 min. na zapoznanie się ze studium przypadku. 3. Podziel grupę na 4 osobowe zespoły i poproś, by uczestnicy w grupach przedyskutowali studium i wykonali polecenia zamieszczone w arkuszu „Wspomaganie pracy szkoły". Na wykonanie zadania daj 30 min. 4. Poproś reprezentantów grup o przedstawienie efektów pracy – 15 min. 5. Prezentacje grup podsumuj mini-wykładem - prezentacja (od slajdu 4 do końca) „Wspomaganie pracy szkoły" – 10 min.	75/10	Materiał III1 - Studium przypadku, Kartki A4 do zapisywania Załącznik **TIII2** - Opis metody SP Prezentacja- (slajdy 4-13)	Uczestnik/Uczestniczka: – opisuje etapy procesu wspomagania szkoły: diagnoza pracy szkoły, planowanie i realizacja działań służących poprawie jakości pracy szkoły, ocena procesu i efektów wspomagania; – wskazuje główne zadania osób zaangażowanych w proces wspomagania szkoły: specjalisty ds. wspomagania, ekspertów, dyrektora szkoły i nauczycieli, – poznaje założenia działania sieci współpracy i samokształcenia.
III	**4**	**Diagnoza potrzeb szkoły w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych** Przeprowadź w grupie szkoleniowej burzę mózgów: • Z jakich źródeł informacji można pozyskać wiedzę „wstępną" o danej szkole? • Jakie informacje o szkole są potrzebne trenerowi zanim spotka się pierwszy raz z dyrektorem szkoły? • Jakie metody/techniki badawcze mogą być przydatne w procesie diagnozy potrzeb szkoły ? Uczestnicy powinni wymienić m.in. np.: www. Szkoły, analiza	15/0	Prezentacja slajd 14 Flipchart, pisaki	Uczestnik/Uczestniczka – planuje diagnozę potrzeb szkoły/placówki

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		dokumentów szkoły, wywiad, rozmowa z dyrektorem, ankieta, krytyczna obserwacja np. lekcji, zachowań uczniów, wyniki ewaluacji wewnętrznej szkoły, badania prowadzone przez nauczycieli, wyniki zewnętrznej ewaluacji pracy szkoły.			
		Przerwa			
III	**5**	Podziel uczestników na 6 zespołów: 3 zespoły planują pytania do wywiadu diagnostycznego z dyrektorem szkoły; 3 zespoły planują pytania do ankiety diagnostycznej skierowanej do nauczycieli. **Mini-wykład: narzędzia diagnostyczne: wywiad i ankieta** Każda grupa opracuje krótkie narzędzie badawcze, które pozwoli uzyskać informacje na temat potrzeb rozwojowych szkoły w zakresie kompetencji kluczowych. Prezentacja opracowań grup, dyskusja na temat podobieństw i różnic w propozycjach narzędzia.	30/10	Prezentacja slajd 15-21	
III	**6**	**Definicja monitorowania i ewaluacji** Wprowadzenie do części zajęć dot. monitorowania i ewaluacji procesu wspomagania. Przeprowadź w grupie szkoleniowej burzę mózgów: Czym, zdaniem uczestników szkolenia jest: • monitorowanie, • ewaluacja. Następnie zastanów się wraz z uczestnikami , jaka jest różnica pomiędzy monitorowaniem a ewaluacją. Monitoring skupia się jedynie na sprawdzeniu, monitorowaniu, czy zaplanowane działania miały miejsce, jeżeli coś nie miało miejsca, pojawia się pytanie dlaczego. Natomiast ewaluacja ma nam	15/10	Flipchart, pisaki, prezentacja slajd 22-25 *Monitorowanie i ewaluacja*	Uczestnik/Uczestniczka – rozróżnia i wyjaśnia pojęcia: monitorowanie, ewaluacja.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		odpowiedzieć na pytanie, jaka jest wartość podjętych działań. Mocno podkreśl, że ewaluacja nie ma charakteru oceniającego z perspektywy TW, powinna mieć charakter wartościujący: czy udało się osiągnąć wszystko, co można było, w danej sytuacji, w danym kontekście. Odnieś się do procesu wspomagania szkoły/przedszkola/placówki, opracowanych planów wspomagania. Mini-wykład podsumowujący: – Czym jest monitorowanie i ewaluacja – definicje pojęć. – Ewaluacja to wartościujący proces składający się: • ze zbierania danych, • z analizy zebranych informacji, • z wyciągania wniosków, • sformułowania rekomendacji co do decyzji, jakie powinny być podjęte.			
III	**7**	**Metody i techniki badawcze wykorzystywane w procesie monitorowania i ewaluacji** Przeprowadź w grupie szkoleniowej burzę mózgów: Jakie metody/techniki badawcze mogą być przydatne w procesie monitorowania i ewaluacji procesowego wspomagania szkół/przedszkoli/placówek? Uczestnicy powinni wymienić m.in. np.: arkusz kontroli, checklist, krytyczna obserwacja np. lekcji, zachowań uczniów, analiza dokumentów np. planu wspomagania w kontekście etapu jego realizacji, opracowanych przez dyrektora, ewaluacja wewnętrzna szkoły, badania nauczycieli, wywiad, rozmowa z dyrektorem, nauczycielami, cząstkowe pomiary np. ewaluacje zajęć z realizacji planu wspomagania, ankiety. Wybierzcie 2- 4 metody/techniki badawcze wraz z określeniem respodentów badania, które uznajecie za najbardziej przydatne	45/5	Flipchart, flamastry	Uczestnik/Uczestniczka – planuje ewaluację działań wspierających nauczycieli w rozwoju kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów; – projektuje i wykorzystuje narzędzia ewaluacyjne służące ocenie działań, których celem jest wspieranie nauczycieli – w rozwoju kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		w ewaluacji procesu wspomagania w szkołach/przedszkolach/placówkach – np.: – wywiad z dyrektorem, – wywiad z nauczycielami, – ankieta, – obserwacja, – inne. Podziel uczestników zajęć na 4 grupy zadaniowe. Przydziel grupom po 1 wybranej technice badawczej: – wywiad z dyrektorem, – wywiad z nauczycielami, – ankieta, – obserwacja. Każda grupa opracuje krótkie narzędzie badawcze, które pozwoli uzyskać informacje nt. efektywności przeprowadzonego procesu wspomagania w szkole/przedszkolu/placówce i zaprezentuje go na forum grupy. Przy tworzeniu narzędzia należy pamiętać o przyjętych celach w planie wspomagania. Można skorzystać z już wypracowanych wcześniej na zajęciach celów szczegółowych wspomagania lub przyjąć hipotetyczne cele wspomagania dla wykonywanego ćwiczenia. **Uwaga dla trenera**: Ewaluację w procesie wspomagania traktować chcemy „miękko” tzn. nie chodzi o przeprowadzenie poważnego, opartego o triangulację metod i źródeł badania ewaluacyjnego na zakończenie realizacji procesu wspomagania. Raczej chodzi o dotarcie do wiarygodnej informacji, czy proces wspomagania przyniósł efekty, a jeżeli tak to jakie?			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
III	**8**	**Omówienie -** Charakterystyka zadania dla uczestników szkolenia polegającego na wspomaganiu trzech szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów. Rola i zadania TW/ORKE – prezentacja Sieci (opracowanie ORKE!)	25/15		
		Podsumowanie zajęć Poproś uczestników o wypowiedzi na temat: Co mnie zainspirowało? Co chciałabym pogłębić? Czego nowego się dowiedziałam?	20/0		

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Zjazd II (15h)

Przebieg szkolenia

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
I Dzień					
III	**9**	Zapytaj uczestników, z jakimi oczekiwaniami i w jakim nastroju przybywają na kolejny zjazd. Poproś uczestników o rozmowę w 4-osobowych grupach na temat modułu e-learningowego: „Jestem zadowolona/y z …/bo…", „Trudność sprawiło mi …", „Zabrakło (lub potrzebuje więcej) informacji o…" Rozdaj flicharty i poproś o narysowanie kwiatka z czterema płatkami (płatków powinno być tyle, ilu członków grupy. W środku Uczestnicy zapisują te odpowiedzi, które są wspólne dla całej grupy, w płatkach każdy zapisuje swoje indywidualne odpowiedzi. Po prezentacji przeprowadź dyskusję na temat sukcesów i trudności – przy trudnościach poproś o wymianę doświadczeń – jak inni sobie z nimi poradzili.	45/0	Flipcharty, flamastry	Uczestnicy/Uczestniczki: – integrują się ponownie – określają sukcesy i trudności związane z modułem e-learningowym – określają swoje oczekiwania
III	**10**	Zaprezentuj i omów opracowane przez ORKE narzędzie diagnostyczne adresowane dla TW, a służące diagnozie potrzeb szkoły/placówki oświatowej szkół w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych. Wyjaśnij uczestnikom założenia wykorzystywania narzędzia w procesie diagnozy: 1. Proces diagnozy rozpoczyna TW od przeglądu	20/20	Załącznik III2 Narzędzie diagnostyczne ORKE	Uczestnik/Uczestniczka – rozumie sens prowadzenia diagnozy potrzeb w szkole w aspekcie rozwijania kompetencji kluczowych w oparciu o narzędzie diagnostyczne

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		dostępnych danych na temat szkoły/placówki oświatowej (research) – np. analiza strony www, raportu z ewaluacji zewnętrznej w npseo.pl, wyniki sprawdzianu, egzaminów zewnętrznych zamieszczonych na www OKE, danych zastanych udostępnionych przez dyrektora szkoły. 2. Narzędzie diagnostyczne - ogólne pytania do wywiadu z dyrektorem szkoły/placówki oświatowej (I część narzędzia) związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych (zapewnia dobrą relację i wskazuje obszar rozwoju), TW uzgadnia z dyrektorem kompetencję kluczową do rozwoju w szkole (np. wskazaną/wybraną przez dyrektora kompetencję). 3. TW prowadzi warsztat z nauczycielami wskazanymi przez dyrektora (klucz uspołecznienia: reprezentatywni, zainteresowani rozwojem szkoły np. wicedyrektor, pedagog, kierownicy zespołów), który ma na celu pogłębienie wiedzy za pomocą narzędzia diagnostycznego (II część narzędzia)(rekomendowane) lub wywiadu prowadzonego przez TW oraz wybór priorytetów doskonalenia, sformułowanie celów i określenie tematyki szkoleń. * Komunikat do dyrektora kierowany przez TW – pomożemy wam racjonalnie wybrać kierunek rozwoju/ pomożemy zainicjować współpracę nauczycieli wokół tego, co może lepiej funkcjonować w szkole i wyznaczyć kierunek zmiany.			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
III	**11**	Pozwól uczestnikom dobrać się w pary. Jeden z uczestników w parze przyjmuje rolę dyrektora szkoły/placówki, druga osoba przyjmuje rolę TW. Wybierają hipotetyczną szkołę/placówkę oświatową i przeprowadzą symulację rozmowy z dyrektorem. Zadaniem każdej pary jest przeprowadzić symulację diagnozy potrzeb w szkole w aspekcie rozwijania kompetencji kluczowych w oparciu o narzędzie diagnostyczne. Wynikiem powinna być, przygotowana na kartce A4 krótka charakterystyka placówki i wybór kompetencji kluczowej, która będzie rozwijana w ramach wspomagania.	25/0	Kartki A4	Uczestnik/Uczestniczka – diagnozuje potrzeby szkoły w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w oparciu o narzędzie diagnostyczne ORKE.
x	x	Przerwa	15		
III.	**cd.10**	Następnie wspólnie para przygotowuje symulację pogłębionej diagnozy jako efekt pracy z przedstawicielami rady pedagogicznej. Zapisuje na kartce A4 wyniki dalszych prac nad diagnozą. Na koniec następuje krótka prezentacja na forum grupy wyników prac w parach.	30/0		
III.	**11**	Omówienie dokumentu PLAN WSPOMAGANIA SZKOŁY/PLACÓWKI OŚWIATOWEJ W ZAKRESIE KOMPETENCJI KLUCZOWYCH. Zasady formułowania celów ogólnych i szczegółowych w oparciu o model SMART.	15/15	Załącznik III3 plan wspomagania szkoły/placówki oświatowej w zakresie kompetencji kluczowych.	Uczestnik/Uczestniczka – rozumie założenia dokumentu „Plan wspomagania….” – zna model SMART jako podstawę do formułowania celów wspomagania.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
III.	**12**	Każda para uczestników opracowuje KWS dla szkoły w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb szkoły w ćwiczeniu 8.	30/0		– planuje proces wspomagania w szkole/placówce oświatowej.
III.	**13**	Prezentacja opracowanych przez uczestników w parach KWS. Rolą uczestników jako słuchaczy prezentacji jest udzielić informacji zwrotnej na temat poprawności sformułowanych celów ogólnych i szczegółowych oraz spójności zaplanowanych form doskonalenia w kontekście charakterystyki placówki i wyników diagnozy przeprowadzonej przez TW. Uwaga dla trenera: Należy bardzo mocno zwracać uwagę na poprawność sformułowanych celów ogólnych i szczegółowych oraz na spójność zaplanowanych form doskonalenia (szkoleń) w kontekście postawionych celów. Należy zwrócić uwagę, czy cele operacyjne są mierzalne.	15/0		– poprawnie formułuje cele wspomagania.
x	x	Przerwa	15		
IV. Proces uczenia się i jego uwarunkowania	**1**	**Cele modułu** Przedstaw cele modułu „Proces uczenia się” (slajd 2) i poproś o krótką refleksję – które cele wydają się uczestnikom łatwe do osiągnięcia, a które mogą być trudne? Dlaczego?	10/5	Prezentacja slajdy 1,2	Uczestniczka/uczestnik: – zna i rozumie cele modułu
IV	**2**	**Przebieg (etapy) uczenia się** Ćwiczenie: Praca w parach/czwórkach – „Przypomnijcie sobie konkretne doświadczenie związane z nauczeniem się jakiejś nowej umiejętności – opowiedzcie sobie nawzajem”.	35/5	Flipchart Samoprzylepne kartki Flamastry Prezentacja slajdy	Uczestnik/Uczestniczka – rozumie znaczenie doświadczenia w uczeniu się – rozumie wartość uczenia się od siebie nawzajem

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Poproś Uczestników/Uczestniczki, żeby ustalalili/ły w grupach odpowiedzi na pytania i zapisali/ły je na samoprzylepnych kartkach: 1. Co spowodowało, że zacząłeś/zaczęłaś się uczyć? (np. chciałam nauczyć się prowadzić auto żeby dojeżdżać do pracy, zaczęłam ćwiczyć jogę, bo chciałam być zdrowsza i wiele moich koleżanek już ćwiczyło) 2. W jakie sposób uczyłeś/uczyłaś się? (np. trenowałam kilka godzin, szukałam informacji w Internecie, zapisałam się na kurs, zakupiłam książki, wykonywałam co rano zestaw ćwiczeń itd.) 3. Kiedy i skąd wiedziałeś, że umiesz? (np. robiłam to bez zastanowienia, mogłam uczyć innych, dostałam informacje, że robię to świetnie) W czasie, gdy uczestnicy wykonują zadanie przygotuj i powieś na ścianie (tablicy) 5 kartek A3 z etapami procesu uczenia się: 1. Świadomość własnej niekompetencji 2. Oddzielenie tego co wiem i umiem do tego czego nie wiem i nie potrafię 3. Uczenie się ”nowego” 4. Ćwiczenie w sytuacjach prostych 5. Biegłość w sytuacjach nietypowych Po zakończeniu pracy w grupach wyjaśnij przyklejoną na ścianie „Mapę uczenia się”. Podkreśl, że każdy z zaznaczonych etapów uczenia się musi wystąpić, jeżeli uczenie się ma być efektywne. Odwołaj się zarówno do dokonań psychologii poznawczej jak i wyników badań nad mózgiem.		3–6	– opisuje przebieg procesu uczenia się.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Poproś Uczestników/Uczestniczki, aby zastanowili się, do którego z etapów uczenia się pasują zapisy umieszczone na przygotowanych przez nich kartkach, i poproś przedstawicieli grup aby po kolei przykleili kartki do odpowiedniego etapu. Zwróć uwagę na to, że w uczeniu formalnym i nieformalnym występują te same etapy. Poproś Uczestników/Uczestniczki, by patrząc na mapę zastanowili się nad pytaniami: Które z tych etapów są najbardziej widoczne podczas uczenia w szkole? A które nauczyciele powinni rozwijać? Podsumowanie wniosków - rundka bez przymusu.			
IV. Proces uczenia się	**3**	**Czynniki wpływające na uczenie się** Ćwiczenie. Przedstaw grafikę ilustrującą modele zależności między nauczaniem i uczeniem się (slajd 7). Wyjaśnij, że na slajdzie żółte koło oznacza nauczanie – czyli wszystkie działania nauczyciela zmierzające do uczenia się uczniów, koło niebieskie – uczenie się uczniów (jest większe, ponieważ dziecko na lekcji uczy się zachowań, postaw, umiejętności nie tylko w reakcji na działania nauczyciela), zielona część wspólna to ta część nauczania (działań nauczyciela), która skutkuje uczeniem się uczniów. Poproś uczestników o zastanowienie się, która ilustracja najlepiej przedstawia to, co się dzieje w tradycyjnej szkole. W czasie dyskusji Uczestniczki/Uczestnicy wyrażają swoje opinie. Podsumuj: w praktyce szkolnej mogą występować wszystkie trzy modele i nie zawsze zależy to od nauczyciela (np. jeśli coś wydarzyło się w klasie, to uczniowie nie skorzystają z lekcji, nawet,	45/10	Prezentacja (slajdy 7-12) Materiał dla uczestników IV1: „Czynniki wpływające na uczenie się” (opracowanie własne na podstawie J.Hattie „Widoczne uczenie się”) flipchart	Uczestnik/Uczestniczka: – określa czynniki wpływające na efektywność procesu uczenia się wynikające z najnowszych badań

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		jeśli nauczyciel przygotuje ją perfekcyjnie (model B). Ćwiczenie. Rozdaj Uczestnikom/Uczestniczkom zestaw 14 czynników wpływających na efektywność nauczania/uczenia się. Podkreśl, że są to wybranie czynniki spośród 150 wymienionych przez prof. Johna Hattiego w książce „Widoczne uczenie się dla nauczycieli” (Materiał IV1 Wybrane czynniki wpływające na uczenie się). Wyjaśnij, że badanie realizowane było przez 15 lat na próbie 200 milionów uczniów i zaprezentuj barometr wpływu - przyrost wiedzy i umiejętności w ciągu roku nauki (slajd 8). Wyjaśnij czynniki, które mogą być niezrozumiałe (slajd 9): 1. Nauczanie umiejętności uczenia się 2. Oczekiwania uczniów – przewidywanie przez uczniów wyników jakie uzyskają 3. Praca domowa – zadawanie uczniom tradycyjnej pracy domowej, takiej samej dla całej klasy 4. Podział na grupy według zdolności – określanie predyspozycji i uzdolnień dzieci i tworzenie grup na różnych poziomach 5. Nauczanie zindywidualizowane – nauczanie jeden na jeden (nauczyciel-uczeń) 6. Ewaluacja kształtująca (nauczycieli) – stała analiza efektywności własnych działań przez nauczycieli 7. Informacja zwrotna – udzielanie uczniom informacji zwrotnej, umożliwianie oceny koleżeńskiej lub samooceny zamiast oceniania stopniem 8. Zajęcia pozalekcyjne – uczestnictwo dzieci w kołach zainteresowań			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		9. Zaangażowanie rodziców – zainteresowanie postępami dziecka, jego problemami, wspieranie dziecka, okazywanie empatii 10. Powtarzanie klasy 11. Wzajemne nauczanie – uczniowie bardziej biegli w danym temacie przejmują rolę nauczyciela i uczą mniej biegłych 12. Pozytywne relacje nauczyciel-uczeń 13. Wiedza przedmiotowa nauczycieli 14. Wiarygodność nauczycielki/nauczyciela – szczerość, umiejętność przyznania się do błędu lub niewiedzy, postawa „mówię to, co myślę, robię to, co mówię”. Poproś, by Uczestnicy/Uczestniczki indywidualnie wybrali/wybrały 8 czynników, które mają duży wpływ na efektywność uczenia się, Następnie połącz Uczestników/Uczestniczki w 5-osobowe zespoły. Zadaniem ich jest zapoznanie się z wyborami członków tej grupy a następnie uzgodnienie wspólnej listy czynników, które mają duży wpływ. Zapytaj po kolei grupy, które czynniki wybrały. Podaj uczestnikom wyniki badań naukowych profesora Hattiego. (slajd 10,11). Kurs e-learningowy – więcej informacji. Przeprowadź dyskusję: Jakie czynniki sprzyjające uczeniu się chcielibyśmy zapamiętać z tej sesji? - wypisz wskazane przez uczestników czynniki na flipcharcie zatytułowanym „Co wpływa na rozwijanie kompetencji kluczowych” (slajd 12) i poinformuj Uczestników/Uczestniczki szkolenia o tym, że w ramach kolejnych zjazdów oraz			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		na kolejnej sesji będziemy „przyglądać się” tym czynnikom oraz uzupełniać listę. Poproś uczestników o refleksję na temat: Jak możesz wykorzystać zdobytą wiedzę w pracy z nauczycielami w kontekście rozwijania kompetencji kluczowych? (Zapisz refleksje na flipcharcie)			
x	x	Obiad	60		
IV	**4**	**Uczenie się w świetle neuronauki** Ćwiczenie. Pytanie do uczestników: Co ma wspólnego wielbłąd z uczniem? (slajd 13). Dyskusja uczestników i uczestniczek. Podsumowanie - wielbłąda można doprowadzić do wodopoju ale nie można go zmusić, by się napił, ucznia można podprowadzić do klasy, ale nie można go zmusić, by się uczył. Odwołaj się do plakatu z ćwiczenia IV.2: Kiedy zaczynamy się uczyć? W jaki sposób się uczymy? Wyjaśnij, że zajmiemy się kilkoma aspektami związanymi z badaniami nad mózgiem w kontekście uczenia się i spróbujemy znaleźć odpowiedzi na pytania(slajd 14).: W jaki sposób uczymy się pojęć? Jak przebiega konstruowanie wiedzy? Dlaczego niektóre informacje zapamiętujemy, a inne – nie? Jak powstają umiejętności? Czym jest motywacja i skąd się bierze? Jaką rolę odgrywają emocje w uczeniu się? Czy neurony lustrzane istnieją? Ćwiczenie – test. Rozdaj uczestnikom materiał IV2 „Statystyczny mózg” i wyświetl slajdy z testem (slajdy	30/10	Prezentacja slajdy 13-19 Materiał dla uczestników IV2.: „Statystyczny mózg” TIV1	Uczestnik/Uczestniczka: – zna podstawowe informacje na temat uczenia się w świetle **neuronauk** (nie mówimy o neurodydaktyce!) – rozumie możliwości i ograniczenia ludzkich zdolności do przyswajania informacji

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		15-17). Po wypełnieniu testu przez Uczestników/Uczestniczki zapytaj, czy chcą poznać prawidłowe odpowiedzi i co sprawia, że są zaciekawieni. Wyjaśnij, że ciekawość jest jednym z warunków uczenia się (slajd 18) . Przedstaw prawidłowe odpowiedzi (slajd 19) i zachęć do dyskusji nad nimi, np. jakie znaczenie dla nauczycieli ma to, że w wieku 6-7 lat jest w mózgu najwięcej gotowych do użytku połączeń neuronalnych? (np. potencjalnie dziecko może rozwijać się niemal w każdym kierunku) Co wynika z faktu, że zdecydowana większość połączeń jest w samym mózgu, a tak niewiele łączy mózg z resztą ciała? (np. mózg komunikuje się przede wszystkim sam ze sobą, nie mamy świadomego wpływu na zachodzące w nim procesy). Zapytaj Uczestników/Uczestniczki o to, czy chcieliby coś dodać do plakatu „Co wpływa na rozwijanie kompetencji kluczowych” i zapisz propozycje.			
IV	**5**	**Powstawanie pojęć** Poproś o utworzenie grup 4-osobowych. Dobór uczestników: uczestnicy mają wybrać jeden z wymienionych przez ciebie kolorów (dobierz uwzględniając wrażliwość uczestników, specyfikę dnia etc). Każdej osobie przekaż kartkę z opisem ćwiczenia (materiał IV3). Poproś, aby indywidualnie przeczytali tekst – historię pierwszą i historię drugą i odpowiedzieli na pierwsze pytane (slajd 20): 1.Czym różnią się obie sytuacje ze względu na możliwość zrozumienia i interpretowania pojęcia „krenelaż”?	60/15	Prezentacja slajdy 20-28 Materiał IV3 „Krenelaż”	

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		(historia pierwsza opowiada o poznaniu, w którym najpierw następuje doświadczenie enaktywne (z udziałem poznania zmysłowego, z wykorzystaniem cielesnego schematu uczenia); w konsekwencji zetknięcia z obiektem jako fragmentem rzeczywistości nastąpiło powstanie obrazu mentalnego w mózgu – reprezentacji; w przypadku drugiej historii usłyszane pojęcie nie trafiło na żaden symbol obecny z mózgu, nie wypełniło się treścią. To, co chcesz przekazać to: doświadczenie enaktywne pozwala łatwiej poznawać i tworzyć pojęcia; pojęcie, które ma desygnat staje się pojęciem konkretnym, wiązanym z rzeczywistością] Następnie poproś, by uczestnicy w grupach wg kolorów odpowiedzieli na drugie pytanie: 2. Jakim pojęciem jest „krenelaż” – abstrakcyjnym czy konkretnym i co to znaczy dla strategii jego poznawania? Mini – wykład – w jaki sposób w mózgu powstają pojęcia. Wyjaśnij, że rozumienie konkretnych pojęć rozpoczyna się od powstawania w mózgu połączeń neuronalnych. Możesz to wyjaśnić na przykładzie truskawki „Dziecko widzi pierwszy raz truskawkę. Mózg otrzymuje sygnał – coś czerwonego, o określonym kształcie i wielkość. (slajd 21) Truskawka pachnie – zmysł wzroku przesyła do mózgu kolejne sygnały (slajd 22). Truskawka ma określony smak – uruchamiane są następne połączenia neuronalne, sieć się zagęszcza (slajd 23). Dziecko dotyka truskawki, może ją zgniata – informacje zmysłowe o fakturze, konsystencji trafiają			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		do mózgu i łączą się z poprzednimi (slajd 24). Wreszcie – dziecko słyszy słowo „truskawka” – dużo głosek, więc angażuje się wiele połączeń synaptycznych (slajd 25).” Tak powstaje „reprezentacja” pojęcia. Jeśli nie dziecko nie zetknie się już z truskawką, to połączenia między neuronami zanikną. Jeśli jednak wiele razy będzie miało do czynienia z tym owocem – mózg wyodrębni cechy charakterystyczne truskawki i bez względu na jej wielkość i kolor zostanie ona rozpoznana (slajd 26). W uproszczeniu można powiedzieć, że tak powstają „neurony kategorii”. Kolejnym etapem jest powstawanie reguł – np. „Czerwona, pachnąca, jędrna truskawka jest smaczna”(slajd 27). Z punktu widzenia nauczania-uczenia się istotne jest to, że w ten sam sposób powstają również inne reguły – np. gramatyczne - poprzez doświadczenie i wzorce mózg konstruuje zasady i reguły. Na podsumowanie przedstaw slajd 28. Kurs e-learningowy**.**			
x	x	Przerwa	15		
IV	**6**	**Konstruowanie wiedzy** Poproś Uczestników/Uczestniczki, aby rozszyfrowali, co kryje się pod pojęciem „rekuperator” (na początku zaznacz, żeby uczestnicy, którzy wiedzą, czym jest rekuperator, nie wypowiadali się, a jedynie obserwowali tok myślenia innych). Poproś, aby w dwuosobowych grupach zebrali jak najwięcej skojarzeń z tym pojęciem, aby odpowiedzieli na pytania (slajd 29):	30/5	Prezentacja slajd 29	

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Jakie asocjacje rodzi to pojęcie? Z czym Ci się ono kojarzy? Jaka wcześniejsza wiedza pozwala na zrozumienie tego pojęcia? W podsumowaniu ćwiczenia, nie pytaj o rozwiązanie, ale o to, do czego się każdy z uczestników odwoływał, szukając treści pojęcia „rekuperator”, co mu pomogło w zbliżeniu się do zrozumienia pojęcia. Celem ćwiczenia jest uświadomienie trudności, jakie wiążą się z „uczeniem się pojęć”. Ma być ono okazją do uzmysłowienia sobie, że wiedza i umiejętności nie powstają w próżni, a są nadbudowywane na wcześniejszych doświadczeniach, również w kontekście poznawania pojęć (konstruktywizm). [Rekuperator – urządzenie stosowane w systemach wentylacyjnych, które umożliwia rekuperację (odzyskiwanie) ciepła z powietrza wywiewanego z budynku lub instalacji przemysłowej; od (łac. recuperatio) – odzyskiwanie]			
IV	**7**	**Konstruktywizm** Poproś Uczestników/Uczestniczki o podanie skojarzeń z pojęciem konstruktywizm, stwórz mapę skojarzeń. Mini-wykład (slajdy30-40)	20/15	Prezentacja slajdy 30-40	Uczestnicy/Uczestniczki: – znają źródła konstruktywizmu w edukacji – rozumieją związek neuronauk z konstruktywizmem
IV	**8**	**Zapamiętywanie** Zadaj uczestnikom pytanie: Przypomnij sobie, w jaki sposób dowiedziałaś/dowiedziałaś się o katastrofie smoleńskiej? Gdzie wtedy byłaś/eś? Co rob/eś? Pozwól na swobodne wypowiedzi. Następnie zapytaj:	15/5	Prezentacja (slajd 41) Flipchart Flamastry	– wie, jakie czynniki wpływają na zapamiętywanie

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Co robiłaś/eś 11 czerwca 2017 roku? (slajd 41) Poproś uczestników o rozmowę w parach: Dlaczego niektóre fakty pamiętamy szczegółowo, a inne – nie. Wyjaśnij rolę hipokampa w zapamiętywaniu (slajd 42). Przeprowadź burzę mózgów na temat: Jak pobudzić hipokamp na lekcji? Zapisz pomysły na flipcharcie. Na podsumowanie możesz przedstawić slajd 43.			
IV	**9**	**Zaangażowanie** Przypomnij Uczestnikom/Uczestniczkom odpowiedzi na pytanie z ćwiczenia IV.1: W jakie sposób uczyłeś/uczyłaś się? Następnie zadaj pytanie np. Kto pamięta czym jest haploidalność i diploidalność? (slajd 44). Poproś o podniesienie ręki (zapewne nikt lub nieliczni będą znali odpowiedź na to pytanie). Ćwiczenie. Podziel Uczestników/Uczestniczki na 5 grup. Rozdaj Materiał IV4 „3x5” i poproś, by każda grupa zapisała w pierwszym wierszu trzy czynniki, wpływające na to, że wiedza lub umiejętności są trwałe. Następnie grupy przekazują swoje kartki po kole i kolejne grupy dopisują następne czynniki. Gdy kartka wraca do autorów pierwszego wiersza poproś, by grupy po kolei odczytywały po jednym czynniku (pozostałe grupy wykreślają to, co zostało podane). Zapisz czynniki na plakacie. Pokaż slajd 44 i przedstaw jego treść. Zapytaj, które z czynników należałoby dopisać do plakatu „Co wpływa na rozwijanie kompetencji kluczowych?”	25/0	Flipchart Prezentacja (slajdy 44, 45) Materiał IV4„3x5”	Uczestnice/Uczestniczki: – rozumie znaczenia zaangażowania uczniów w procesie uczenia się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
II Dzień					
IV	**10**	Pytanie na rozgrzewkę: Z jakim poziomem motywacji (w skali od 1 do 10) przychodzisz dziś na zajęcia? Dlaczego? **Motywacja** Ćwiczenie. Poproś Uczestników/Uczestniczki o rozmowę w parach na temat: Co mnie motywuje do podejmowania różnych działań (sport, hobby, poznawanie nowych rzeczy, podróżowanie itp.) Slajd 46)? Zbierz wnioski metodą runda bez przymusu i zapisz na flipcharcie zatytułowanym „Motywacja” . Trener/ka prosi uczestników o przypomnienie sobie dziecka, które uczy się chwytać przedmioty, chodzić, mówić. Chętne osoby opowiadają o swoich doświadczeniach (wspomnieniach) – slajd 47. Uzupełnij flipchart „Motywacja”, w razie potrzeby zwróć uwagę na to, że: • Dziecko podejmuje wiele prób, często nieudanych • Nie jest karane za błędy • Jest skupione na ćwiczeniu czynności przez dłuższy czas • Podejmuje wyzwania • Odczuwa satysfakcję, gdy mu się udaje • Wielokrotnie powtarza, by dość do perfekcji • Mini-wykład na temat motywacji jako funkcji mózgu (slajd 48-49). Poinformuj uczestników, że więcej informacji na temat neuronauk w aspekcie uczenia się otrzymają w module e-learningowym.	25/5	Flipchart Prezentacja slajdy 46-49	Uczestnik/Uczestniczka: – rozumie znaczenie motywacji wewnętrznej

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
IV	**11**	**Motywacja wewnętrzna** Podziel uczestników na 4/5-osobowe grupy. Poproś o dyskusję na temat tego, co w szkole wspiera, a co niszczy motywację wewnętrzną. Następnie poproś o zapisanie czynników, które wspierają motywację uczniów w szkole na samoprzylepnych karteczkach (slajd 50). Zbierz po jednaj karteczce od grupy aż do wyczerpania pomysłów. Przedyskutuj z Uczestnikami/Uczestniczkami, które z czynników należy dopisać do katalogu na plakacie „Co wspiera rozwijanie kompetencji kluczowych” i dopisz wybrane czynniki.	15/0	Prezentacja slajd 50 Flipchart, samoprzylepne karteczki	Uczestnice/Uczestniczki: – zna czynniki wpływające na motywację
IV	**12**	**Emocje w uczeniu się** Poproś uczestników/uczestniczki, by przypomnieli sobie nauczyciela, który wywarł na nich pozytywny wpływ. Zapytaj, jakie relacje mieli z tym nauczycielem. W rundce bez przymusu zbierz kilka opinii. Ćwiczenie. Zapytaj, jakie emocje towarzyszom uczniom np. w takich sytuacjach (slajd 51) • Odpytywanie • Praca w grupach • Samodzielne stawianie hipotez i ich sprawdzanie • Lekcje poza szkołą • Sprawdzanie pracy domowej Zastosuj metodę wędrujących plakatów do zebrania możliwych w danych sytuacjach emocji. W czasie prezentacji plakatów zadawaj pytanie „Od czego to zależy?” tam, gdzie pojawią się zarówno pozytywne, jak i negatywne emocje. Zwrócić uwagę na rolę nauczyciela.	30/5	Flipchart Prezentacja (slajdy 51-53)	Uczestnik/Uczestniczka: – rozumie znaczenie relacji nauczyciel–uczeń – rozumie wpływ emocji na przebieg procesu uczenia się – wie, na czym polega mechanizm lustrzany

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Wyjaśnij, jak wpływa lęk na procesy mózgowe (slajd 52), że wprawdzie lęk może powodować szybkie uczenie się, ale sam proces uczenia się będzie wywoływał nieprzyjemne skojarzenia w mózgu, a co za tym idzie – unikanie sytuacji uczenia się w przyszłości. Zadaj pytanie, które z tych emocji sprzyjają uczeniu się i sprawiają, że rozwija się kompetencja uczenia się. Krótko wyjaśnij mechanizm lustrzany (slajd 53) i powiedz, że więcej informacji na ten temat Uczestniczki/Uczestnicy otrzymają w module e-learningowym. Poproś uczestników, by w trójkach ustalili, co należy dopisać do plakatu „Co wspiera rozwijanie kompetencji kluczowych” – dopisz propozycje uczestników.			
IV	**13**	Ćwiczenie. Przeprowadź pracę w nowych 4-osobowych grupach. Poproś uczestników, by przedyskutowali czynniki sprzyjające procesom uczenia się w kontekście organizacji pracy szkoły. Powinni zastanowić się nad: • Sposobem zbierania informacji • Źródłami informacji Poproś o zapisanie na kartkach A4 pytań do wywiadu, ankiety lub arkusza obserwacji – jedno pytanie na jednej kartce. Poproś o odczytywanie pytań, przywieszaj je na flipcharcie grupując w kategorie Na podsumowanie – Konstruktywizm	20/0	Prezentacja (slajd 54) flipchart	Uczestnik/Uczestniczka: – identyfikuje czynniki związane z organizacją pracy szkoły, które sprzyjają procesom uczenia się; – łączy wiedzę na temat uczenia się z wiedzą dotyczącą procesowego wspomagania szkół.
x	x	Przerwa	15		

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
V. Kształtowanie umiejętności uczenia się	**1**	Przedstaw cel sesji i zapowiedz ćwiczenie praktyczne umożliwiające rozpoznanie strategii i metod sprzyjających efektywnemu uczeniu się. **Strategie** Ćwiczenie. Odwołaj się do treści z poprzedniej sesji – poproś uczestników o przypomnienie sobie, jakie strategie/czynniki sprzyjają procesowi uczenia się, szczególnie w kontekście neuronauki. Zapisz to, co uczestnicy zapamiętali. W razie potrzeby uzupełnij lub uogólnij: – odkrywanie wiedzy – to co sami odkryjemy jest trwalsze niż to, co podaje nauczyciel (mózgom nie można niczego przekazać, one wytwarzają wiedzę samodzielnie) – głębokość przetwarzania – czy głębiej (w różnych kontekstach, w różny sposób, na różnorodnych materiałach) przetworzymy nowe wiadomości, tym są one trwalsze, bo budują więcej połączeń synaptycznych – aktywny uczeń – zastosowanie wiedzy w praktycznych sytuacjach, samodzielne tworzenie notatek, wnioskowanie, stawianie hipotez i ich sprawdzanie – czas – uczenie się wiedzy i umiejętności wymaga czasu i dobrowolnych ćwiczeń. Ponadto każdy uczeń pracuje w swoim tempie. Proces zapamiętywania przebiega powoli i niezbędne są wielokrotne powtórzenia. Mózg nie zapamięta trwale informacji, z którymi zetknął się raz lub nawet kilka razy, a potem z nich nie korzysta – takie połączenia neuronalna zanikają.	20/5	Prezentacja –slajd 1, 2, 3	Uczestnik/Uczestniczka: – wskazuje strategie i czynniki sprzyjające rozwijaniu umiejętności uczenia się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
V	**2**	Ćwiczenie. Poproś uczestników, by w czterech grupach zastanowili się nad: 1) konkretnymi metodami, które sprzyjają rozwijaniu umiejętności uczenia się 2) ich wpływem na rozwój umiejętności uczenia się Grupa pierwsza: Odkrywanie wiedzy Grupa druga: Głębokie przetwarzanie Grupa trzecia: Aktywności uczniów Grupa czwarta: Indywidualizacja Każda grupa zapisuje na plakacie w dwóch kolumnach: 1. Metody, 2. Wpływ na rozwijanie umiejętności uczenia się. Każda grupa wywiesza swój plakat i pozostawia przy nim wybraną osobę – sprawozdawcę. Grupy przechodzą do kolejnych plakatów i wnoszą swoje wagi lub dopisują swoje pomysły. Powiedz, że więcej informacji na temat metod głębokiego przetwarzania i indywidualizacji, w tym stylów uczenia się znajdą w materiale e-learningowym.	40/5	Prezentacja – slajd 3 Flipchart Kolorowe pisaki	Uczestnik/Uczestniczka: – wskazuje metody nauczania sprzyjające rozwijaniu umiejętności uczenia się
V	**3**	Ćwiczenie. Poproś Uczestników/Uczestniczki o zapoznanie się z konspektem lekcji „Studium przypadku klasa 4”. Podziel uczestników/Uczestniczki na grupy i poproś o ustalenie w dyskusji jakie czynniki wpływające na efektywność nauczania/uczenia znalazły się w tej lekcji, a jakich zabrakło. Poproś uczestników, by zwrócili uwagę na zgodność lekcji z celami. Wnioski zapisz na plakacie. Poproś, aby grupy zaplanowały i zapisały na plakatach modyfikację tej lekcji z wykorzystaniem strategii/ metod skutecznego nauczania-uczenia się.	40/0	Prezentacja slajd 4 Materiał V1 „Studium przypadku klasa IV” Flipcharty	Uczestnik/Uczestniczka: – wskazuje strategie i metody sprzyjające uczeniu się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
V	**4**	Poinformuj uczestników, że celem ćwiczenia „ kula śnieżna” będzie określenie wskaźników pokazujących, że szkoła dobrze realizuje kompetencję uczenia się w edukacji wczesnoszkolnej. Poproś aby uczestnicy w parach w ciągu trzech minut zapisali na kartce odpowiedź na pytanie: Po czym poznamy, że szkoła kształci umiejętność uczenia się uczniów? Następnie połącz pary w czwórki a czwórki w ósemki. W kolejnych krokach uczestnicy powiększają listę wskaźników i zapisują je na plakacie. Poproś o wywieszenie plakatów. W dyskusji z grupą ustalcie, które dają najlepszy obraz szkoły w tym obszarze – podkreśl je na plakacie. Zbierz i zapisz na plakacie odpowiedzi na pytanie postawione do całej grupy: skąd się dowiemy, w jakim stopniu szkoła kształtuje umiejętność uczenia się (źródła informacji). Na zakończenie poproś uczestników o dokończenie jednego ze zdań: „Zapamiętam…” lub „Wychodzę z …”	35/0	Prezentacja slajd 5, 6 Kartki A4 Flipchart Pisaki	Uczestnik/Uczestniczka: – określa wskaźniki świadczące o potrzebie rozwoju szkoły w zakresie kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się; – wskazuje źródła informacji, służące diagnozie pracy szkoły w obszarze stosowanych strategii i metod nauczania.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Zjazd III (15h)

Przebieg szkolenia

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
I Dzień					
VI. Nauczanie/uczenie się problemowe, eksperymenty i doświadczenia	**1**	Zapytaj uczestników, z jakimi oczekiwaniami i w jakim nastroju przybywają na kolejny zjazd. Przedyskutuj sukcesy i trudności związane z modułem e-learningowym – „Jestem zadowolona/y z …/bo…”, „Trudność sprawiło mi …”, „Zabrakło (lub potrzebuje więcej) informacji o…” (slajd 2) Krótko przedstaw cele modułu VI (slajd 3) Ćwiczenie: Poproś uczestników, by metodą kuli śnieżnej stworzyli definicję pojęcia „problem” (slajd 4). Jako podsumowanie przedstaw slajd 5 z prezentacji. Mini-wykład. Założenia nauczania problemowego i empirycznego (slajdy 6-7) Ćwiczenie – układanka (slajd 8). Podziel uczestników na 4-osobowe grupy. Rozdaj koperty z kartkami (Materiał VI1 „Etapy rozwiązywania problemu”) i poproś uczestników o ułożenie ich we właściwej kolejności. Po omówieniu rozdaj uczestnikom Materiał VI2 „Opis etapów rozwiązywania problemu”. Przedstaw etapy procedury badawczej (slajd 9). Poproś Uczestników/Uczestniczki o określenie w parach różnicy między eksperymentem a doświadczeniem. Zwróć uwagę na to, że doświadczenie zakłada przewidziany efekt końcowy, podczas gdy eksperyment – nie.	90/15	Prezentacja slajdy 1-10 Koperty, Materiał VI1 „Etapy rozwiązywania problemów” Materiał VI2 „Opis etapów rozwiązywania problemów” Flipchart, flamastry	Uczestnik: – zna założenia nauczania problemowego i empirycznego

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Poproś uczestników o rozmowę w parach na temat – Jakie metody problemowe znamy i stosujemy w swojej w swojej pracy? (Slajd 10) Propozycje uczestników zapisz na plakacie.			
x	x	Przerwa	15 min		
VI. Nauczanie/uczenie się problemowe, eksperymenty i doświadczenia	**2**	Ćwiczenie: Jigsaw. Podziel uczestników na grupy – każda grupa otrzymuje jedną z metod (materiał VI3) i przygotowuje się do uczenia innych metodą Jigsaw, której wyjaśnienie znajdziesz na slajdzie 11: I etap – grupy eksperckie zapoznają się z materiałem dotyczącym jednej z metod. II etap w grupach uczących się – eksperci uczą siebie nawzajem. III etap w grupach eksperckich – ustalenie odpowiedzi na pytania i wątpliwości z grup uczących się, przygotowanie dwóch pytań do quizu. Slajd 12: Grupa 1 - PBL – ang. problem basic learning Grupa 2 - IBSE – ang. inquiry-based science education Grupa 3 – metoda przypadku Grupa 4 – kierowane odkrywanie Grupa 5 – debata Po wykonaniu ćwiczenia Jigsaw przeprowadź quiz – grupy eksperckie zadają pytania, pozostałe grupy udzielają na nie odpowiedzi na kartkach A4 i jednocześnie je pokazują. Przedstaw Uczestnikom/Uczestniczkom w formie mini-wykładu podstawowe informacje na temat specyfiki badania rzeczywistości u dzieci w środkowym wieku szkolnym (slajd 13) :	90/0	Prezentacja slajdy 11-13 Materiał dla uczestników VI3 „Metody problemowe” Kartki A4	Uczestnik/Uczestniczka: – podaje przykłady metod nauczania problemowego oraz możliwości stosowania eksperymentów i doświadczeń w pracy z uczniami na II etapie edukacyjnym na różnych przedmiotach; – rozumie specyfikę uczenia się uczniów w środkowym wieku szkolnym.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		• od konkretów do abstrahowania, • określania związków przyczynowo-skutkowych, • elastyczność myślenia, • zdolność radzenia sobie w sytuacjach trudnych, • systematyzowanie wiedzy, • doskonalenie sprawności analizy i interpretacji tekstów źródłowych, • dostrzeganie zależności w systemie człowiek–przyroda–gospodarka.			
x	x	Przerwa	15		
VI	**3**	Ćwiczenie: podziel uczestników na 6 grup poprzez losowanie kartek (TVI1). Poproś powstałe grupy o przygotowanie przykładu zastosowania wylosowanej metody z uwzględnieniem przedmiotu (lub przedmiotów), celów zajęć, sposób wprowadzenia uczniów w zagadnienie/problem, materiały (slajd 14). Po wykonaniu zadania grupy prezentują swoje propozycje.	30/0	Prezentacja slajd 14 Materiał TVI1 „Kartki do losowania”	Uczestnik/Uczestniczka: – podaje możliwości stosowania eksperymentów i doświadczeń w pracy z uczniami na II etapie edukacyjnym na różnych przedmiotach;
VI	**4**	Ćwiczenie: wyjaśnij zasady World Café: Metoda oparta jest na założeniu, że ludzie noszą w sobie wystarczająco dużo mądrości i kreatywności, żeby stawić czoła nawet najtrudniejszym wyzwaniom. Uczestnicy podzieleni na kilkuosobowe grupki przy stolikach dyskutują na zadany temat. Grupy wybierają gospodarza stolika lub osoba moderująca wyznacza taką osobę. Po pewnym (określonym na wstępie przez moderatora dyskusji) czasie wszyscy poza „gospodarzem stolika” przenoszą się do innych stolików. „Gospodarz stolika” streszcza to, co zostało	60/5	Prezentacja slajdy 15,16 Papierowe obrusy, kredki, flamastry, ciasteczka Podstawa programowa Flipchart, flamastry	Uczestnik/Uczestniczka – wyjaśnia rolę nauczyciela w stosowaniu tych metod – określa wpływ nauczania problemowego i metod empirycznych na kształtowanie umiejętności uczenia się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		ustalone lub zaproponowane przez poprzednie grupy i zachęca do dalszej dyskusji. Uczestnicy mogą zapisywać lub rysować swoje pomysły na papierowych obrusach lub kartkach i opowiadać o nich gospodarzowi stolika. Na zakończenie gospodarze stolików przedstawiają wszystkie pomysły i odbywa się plenarna dyskusja na ich temat. W World Cafe istotną rolę odgrywa odpowiednio zaaranżowana przestrzeń, która sprzyja dyskusji w nieformalnej atmosferze. Warto zatem zatroszczyć się o wygodne miejsca do siedzenia, napoje i ewentualnie przekąski, flamastry, kredki i długopisy oraz papierowe obrusy, po których można pisać na każdym stoliku, spokojną muzykę w tle. Gospodarze stolików powinni zadawać otwarte pytania i zachęcać do wymiany opinii i dyskusji. Pytania powinny pobudzać ciekawość i chęć dokonywania odkryć, odwodząc od forsowania własnych pomysłów i chęci stawiania na swoim. Końcowa sesja ma na celu pokazanie uczestnikom wielu wspólnych odkryć i pomysłów, które powstały po spotkaniu się pojedynczych głosów. Dlatego na koniec warto poprosić uczestników o chwilę zastanowienia się nad efektami tej dyskusji – czy poszerzyła się ich wiedza, czy zmienił punkt widzenia na pewne sprawy, czy przychodzą im do głowy nowe, głębsze pytania dotyczące omawianego tematu). Przedstaw i omów slajd 15. Podziel uczestników na grupy i zastosuj metodę World Cafe do określenia (slajd 16):			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		stolik 1 – umiejętności, które nabywają uczniowie dzięki stosowaniu w szkole metod problemowych i eksperymentów stolik 2 – wpływu metod problemowych i eksperymentów na zaangażowanie i motywację uczniów stolik 3 – celów stosowania metod problemowych i eksperymentów w kontekście PP stolik 4 – roli nauczyciela w nauczaniu-uczeniu się metodami problemowymi.			
x	x	Obiad	60		
VI	**5**	Ćwiczenie: praca w pięciu grupach (nowych) metodą analizy pola sił. Cel „Stosowanie metod problemowych na lekcji” Poproś każdą grupę o wypełnienie tabeli „Analiza pola sił” (materiał V.6.). Przygotuj plakat „Analizy pola sił” i zapisz po kolei propozycje zebrane od grup – po jednej propozycji do wyczerpania: 1) siły hamujące 2) siły wspierające 3) działania osłabiające siły hamujące 4) działania wzmacniające siły sprzyjające Ćwiczenie w 4/5-osobowych grupach – każda grupa przygotowuje plakat z trzema kolumnami (slajd 18): Pierwsza kolumna – wskaźniki pozwalające określić potrzebę rozwoju szkoły w obszarze nauczania problemowego i empirycznego, np. częstotliwość realizowania są w szkole doświadczeń i eksperymenty, wykorzystanie zasobów szkoły umożliwiające doświadczanie i eksperymentowanie,	90/0	Prezentacja slajdy 17-20 Flipchart Materiał VI4 „Analiza pola sił”	Uczestnik/Uczestniczka: – określa wskaźniki świadczące o potrzebie rozwoju szkoły w zakresie nauczania problemowego i empirycznego; – posługuje się metodą wywiadu indywidualnego w procesie diagnozy pracy szkoły w obszarze nauczania problemowego, stosowania eksperymentów i doświadczeń

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		funkcjonowanie w szkole kół naukowych, umiejętności nauczycieli w tym zakresie. W drugiej kolumnie: grupy zapisują źródła informacji, a w trzeciej – sposób pozyskiwania informacji. Poproś uczestników o powieszenie plakatów na ścianach i zapoznanie się z tym, co wypracowały inne grupy. Następnie poproś Uczestników/Uczestniczki o wspólnie metodą burzy mózgów opracowanie pytań do wywiadu indywidualnego z dyrektorem szkoły jako metodą pogłębionej diagnozy pracy szkoły w obszarze nauczania problemowego i empirycznego (slajd 19). Na plakacie zapisz pytania. Poproś uczestników o rozmowę w parach na temat: jakie trudności mogą wystąpić w czasie wywiadu z dyrektorem. Spisz trudności na plakacie. Następnie podziel Uczestników na tyle grupo ile zostanie przedstawionych trudności. Każda grupa wypracowuje rozwiązania tej trudności zasad i przedstawia je na forum. Podsumowanie (slajd 20) - poproś uczestników o jednozdaniowe wypowiedzi na temat: Co dla siebie biorę z tego modułu?			
x	x	Przerwa	15		
VII. Ocenianie kształtujące	**1**	Zapowiedz, że kolejne sesje będą poświęcone ocenianiu kształtującemu jako strategii wspierającej proces uczenia się uczniów. Poinformuj, że na zajęciach będą używane rekwizyty związane ze stosowaniem oceniania kształtującego. Rozdaj każdemu uczestnikowi patyczek i światła drogowe.	30/5	Prezentacja – slajd 1-2 Patyczki – np. drewniane, lekarskie, lub wycięte z grubszej tektury Timer – może to być	Uczestnik/Uczestniczka: – dostrzega związek wybranych elementów i technik oceniania kształtującego z rozwijaniem umiejętności uczenia się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Poproś, aby każdy uczestnik podpisał patyczek imieniem i pierwszą literą nazwiska, zbierz patyczki do plastikowego kubeczka i wyjaśnij, że za ich pomocą będziesz losowała osoby, które udzielą odpowiedzi. Wyświetl cele całej sesji o ocenianiu kształtującym (slajd 2). Poproś uczestników, aby je przeczytali i zastanowili się, które z nich wydają im się łatwe do osiągnięcia a które trudne. Losując 2-3 patyczki wysłuchaj odpowiedzi uczestników. Zapytaj jednego z uczestników jakie były cele zajęć z modułu VI – najpierw wskaż uczestnika, potem zadaj pytanie (slajd 3). Zapytaj dlaczego warto zadawać takie pytania, co spowodowało zadanie im pytania o łatwe i trudne do osiągnięcia cele – daj czas (30 sekund) do namysłu i wylosuj kolejno 2-3 osoby. Połącz uczestników w pary i poproś, aby zastanowili się nad trzecim pytaniem - jakie znają inne sposoby w pracy z dziećmi, które powodują uświadomienie, zapamiętanie, uwewnętrznienie celów przez uczniów. W innych parach: Jak wykorzystać/ pracować z celami w trakcie lekcji? Wylosuj patyczkiem 1- 2 osoby a następnie zbierz resztę odpowiedzi rundką bez przymusu, uzupełnij w razie potrzeby. Zapytaj uczestników, jak się czuli w sytuacji, gdy ktoś z nich został „wyrwany” do odpowiedzi (pytanie 1). Zapytaj, która z sytuacji najbardziej sprzyjała uczeniu się. Omów technikę patyczków i określania czasu na szukanie odpowiedzi (timer) z metapoziomu – czemu służą, jaką funkcję pełnią, kiedy i w jakich sytuacjach możemy je stosować. Możesz zadać te pytania uczestnikom jeśli uznasz, że w grupie jest		klepsydra, timer dźwiękowy z komórki lub komputera	uczniów na II etapie edukacyjnym;

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		potencjał do udzielenia odpowiedzi. Przypomnij informacje na temat lęku w uczeniu się. W charakterze podsumowania przedstaw slajd 4 i poinformuj o technikach zadawania pytań w ocenianiu kształtującym: 1. Pytanie 2. Czas na zastanowienie się 3. Rozmowa z innym uczniem 4. Losowanie ucznia do odpowiedzi 5. Odpowiednia reakcja na błędną odpowiedź			
VII. Ocenianie kształtujące	**2**	Przedstaw definicje oceniania kształtującego (slajd 5) Poinformuj uczestników, że w poprzednim ćwiczeniu dotknęliśmy części jednej ze strategii oceniania kształtującego. Rozdaj Uczestnikom/Uczestniczkom po trzy karteczki (zielona, żółta i czerwona). Zapytaj kto zna i potrafi wymienić wszystkie strategie oceniania kształtującego i poproś, aby te osoby, które znają podniosły zieloną kartkę, te które znają częściowo – żółtą, a te które nie znają - czerwoną. Zapytaj co oznacza dla trenera/nauczyciela informacja, którą uzyskał dzięki tej aktywności Uczestników/Uczestniczek, a w przypadku nauczyciela - uczniów. Zbierz kilka odpowiedzi w rundce bez przymusu i uzupełnij w razie potrzeby. Omów technikę świateł z metapoziomu – czemu służą, jaką funkcję pełnią, kiedy i w jakich sytuacjach możemy je stosować. Możesz zadać te pytania uczestnikom jeśli uznasz, że w grupie jest potencjał do udzielenia odpowiedzi.	60/5	Prezentacja - slajd 5, Światła drogowe – 3 małe kartki – czerwona, żółta, zielona Przygotowane przez trenera 5 plakatów, które na górze kartki mają wpisaną nazwę jednej strategii ok i podzielone są na 3 kolumny z główkami: 1.Co zawiera ta strategia(działania, aktywności nauczyciela i ucznia)? 2. Po co stosujemy te działania/aktywności?	Uczestnik/Uczestniczka: – opisuje i rozpoznaje podstawowe założenia strategii oceniania kształtującego – zna specyfikę stosowania tych strategii na i etapie edukacyjnym

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Wyświetl 5 strategii oceniania kształtującego (slajd 6) i poinformuj, że będziemy nad nimi pracować metodą „latających plakatów”. Podziel uczestników na 5 grup. Każdej z grup daj jeden plakat i poproś aby w ciągu 5 minut wpisali tyle ile zdążą do 3 kolumn na plakacie, Następnie plakat „wędruje” na 5 minut do każdej z kolejnych grup, które uzupełniają kolumny. Kiedy wraca do pierwotnej grupy, ta przygotowuje jego prezentację.		3. W jaki sposób je stosujemy w edukacji?	
II Dzień					
VII	**3**	Przedstawiciele grup prezentują plakaty przygotowane na ostatniej sesji poprzedniego dnia Po prezentacji uczestników uporządkuj i uzupełnij, jeśli potrzeba, wiedzę o strategiach. Przedstaw i omów elementy OK (slajd 7). Pokaż różnicę między elementami a strategiami, podkreśl, że ocenianie kształtujące nie jest sumą elementów, które nauczyciel mniej lub bardziej wprawnie stosuje a świadomym planowaniem realizacji strategii. Powiedz, że więcej informacji o OK uczestnicy uzyskają w module e-learningowym.	30/5	Prezentacja - slajd 7	Uczestnik/Uczestniczka: – porządkuje i uzupełnia wiedzę o ocenianiu kształtującym
VII	**4**	Poinformuj uczestników o celu sesji Zapytaj uczestników w jakich obszarach mogą/powinni współpracować nauczyciele w szkole wdrażającej ocenianie kształtujące? (slajd 8) Poleć aby porozmawiali na ten temat w parach a następnie zbierz ich wypowiedzi na plakacie, uzupełnij jeśli będzie taka potrzeba.	20/5	Prezentacja slajd 8, 9 Flipcharty Pisaki	Uczestnik/Uczestniczka: – identyfikuje różne obszary i formy współpracy nauczycieli w zakresie doskonalenia umiejętności stosowania oceniania kształtującego

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Połącz uczestników w pary inne niż poprzednio i poproś, aby porozmawiali na temat znanych im różnych form współpracy nauczycieli (metody wymiany doświadczeń i sposoby uczenia się od siebie nauczycieli). Zbierz w rundce pomysły, które się pojawiły, poproś o omówienie, jeśli inni uczestnicy nie znają wymienionej formy. Jeśli w rundce nie pojawiły się, krótko omów takie formy współpracy jak: obserwacja koleżeńska lekcji, spacer edukacyjny, bank scenariuszy lekcji OK (slajd 9).			z uwzględnieniem specyfiki i etapu edukacyjnego
VII. Ocenianie kształtujące	**5**	Poinformuj uczestników o celu sesji. Zapowiedz przećwiczenie metody action learning. Wyłoń osobę, najlepiej taką która ma własne doświadczenia w stosowaniu oceniania kształtującego i poproś ją, aby przygotowała, krótkie przedstawienie problemu (autentycznego lub fikcyjnego) w pracy z ocenianiem kształtującym. W tym czasie podziel uczestników na dwie grupy – 5 – 6 osób z większym doświadczeniem/wiedzą w ocenianiu kształtującym - będą uczestnikami action learning i pozostałych, którzy będą obserwatorami. Ustaw w kręgu środku sali krzesła dla uczestników a dookoła krzesła dla obserwatorów. Obserwatorów poproś aby na kartkach notowali: co pomagało w rozwiązywaniu problemu a co utrudniało. Poprowadź jako moderator sesję action-learning. Poinformuj uczestników o swojej roli – jest nią pilnowanie czasu wypowiedzi , uruchamianie pytań	40/5		Uczestnik/Uczestniczka: – identyfikuje indywidualne potrzeby nauczycieli w doskonaleniu umiejętności oceniania kształtującego – zna metodę action learning

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		uczestników, podsumowanie dyskusji, i przebiegu sesji (slajd 10). Wyjaśnij zasady action learning (slajd 11): „Właścicielka” problemu opowiada o swoim konkretnym doświadczeniu – problemie z ocenianiem kształtującym (5 min). Członkowie grupy zadają pytania pomagające pogłębić zrozumienie problemu przez „właściciela” problemu, zebrać potrzebne informacje, uściślić (10 min). „Właścicielka” problemu jest proszona o wysunięcia swojego krzesła z kręgu (może również usiąść tyłem, co jest znacznie trudniejsze). Moderator zaprasza ją do tego aby przysłuchiwała się rozmowie, ale nie brała w niej udziału i zanotowała sobie istotne dla niej kwestie. Członkowie grupy rozmawiają na temat przedstawionego problemu, wymieniają się doświadczeniem, jak ten problem wygląda z ich perspektywy. „Mogę powiedzieć, jak ja to zrobiłam /zrobiłem.”” (1– 2 minuty na osobę, razem około 10 min) Powrót „właścicielki”/”właściciela” problemu do kręgu. Podsumowanie , co z ego co usłyszała / usłyszał i bierze dla siebie do dalszej pracy (5 min).			
x	x	Przerwa	15		
VII	**6**	Po zakończeniu ćwiczenia zapytaj najpierw osobę prezentującą problem, potem osoby biorące udział w sesji, jak się czuły, czego doświadczyły, czego się nauczyły, z czym wyszły, czy to było pomocne doświadczenie Potem poproś o wypowiedzi obserwatorów.	20/0	Prezentacja Slajd 12 Materiał VII1	Uczestnik/Uczestniczka: – potrafi wykorzystać action-learning w pracy z nauczycielami edukacji wczesnoszkolnej jako metodę współpracy

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Zapytaj o korzyści i trudności w zastosowaniu tej metody podczas wspomagania nauczycieli. Zapytaj o możliwości jej wykorzystania przez osobę wspomagająca szkołę Na zakończenie rozdaj materiał Mat VII1 każdemu uczestnikowi.			i doskonalenia umiejętności nauczycieli
VII. Ocenianie kształtujące	**7**	Podaj uczestnikom cel sesji. Zapytaj czy i kiedy umiejętności coachingowe mogą przydać się w pracy osoby wspomagającej szkołę. Wysłuchaj kilku odpowiedzi, w razie potrzeby uzupełnij Podziel uczestników na 4-5 osobowe grupki, każdej z nich daj kopertę z paskami z materiału TVII1 i poproś , aby do roli dopasować cechujące ją aktywności (slajd 13) Po zakończeniu ćwiczenia ustalcie czym jest coaching i jaką role pełni coach (slajd 14).	30/0	Prezentacja – slajd 13, 14 Mat. TVII1 Rozsypanka 4 koperty	Uczestnik/Uczestniczka: – rozumie rolę coachingu we wspieraniu rozwoju nauczycieli.
VII. Ocenianie kształtujące	**8**	Korzystając z prezentacji przedstaw mini-wykład na temat coachingu .	15/15	Prezentacja – slajdy 15-22	Uczestnik/Uczestniczka: – zna podstawowe narzędzia pracy coacha
VII. Ocenianie kształtujące	**9**	Rozdaj uczestnikom materiały pomocnicze Mat VII2 Pytania, Mat VII3 model GROW, Mat VII4 Inne techniki Poproś o przeczytanie. Wyjaśnij wątpliwości, odpowiedz na pytania (slajdy 23,24) Podziel uczestników na trzyosobowe grupy coach – coachi – obserwator. Poleć, aby korzystając z materiałów przygotowali i przeprowadzili wg wybranego modelu krótką(5 minut) rozmowę, w której coachi (Klient) to	70/5	Prezentacja slajd 23, 24, 25, 26 Mat. VII2 Pytania Mat. VII3 GROW Mat. VII4 Inne techniki	Uczestnik/Uczestniczka: – wykorzystuje techniki coachingowe do wspierania rozwoju nauczycieli

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		nauczycielka/ dyrektorka szkoły , którą wspomagasz (slajd 25) Coach i obserwator planują rozmowę, piszą krótki scenariusz Coachi – obmyśla sytuację wyjściową do rozmowy, problem , temat rozmowy Podczas ćwiczenia obserwuj pracę grup. W tych samych grupach uczestnicy zmieniają role i prowadzą kolejną rozmowę. Omów ćwiczenie i zastosowane metody. Zapytaj uczestników jak się czuli w rolach, co zauważyli, które elementy rozmowy były użyteczne, inspirujące a które trudne, blokujące co dały im te rozmowy. Na zakończenie zapytaj w jaki sposób możemy wykorzystać poznane metody we wspieraniu rozwoju nauczycieli. Zbierz wypowiedzi rundką bez przymusu			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Zjazd IV (15h)

Przebieg szkolenia

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
I Dzień					
VIII. Metody aktywizujące	**1**	Rozpocznij od rundki, w której uczestnicy zbudują metaforę kończąc zdanie: Metody aktywizujące są jak……ponieważ…… Krótko podsumuj rundkę. Przedstaw cele sesji (slajd 2). Zwróć uwagę, że ze względu na powszechną znajomość tematyki zajmiemy się tylko niektórymi aspektami metod aktywizujących i będziemy korzystać z doświadczeń uczestników w tym obszarze. Poproś aby uczestnicy w parach dokończyli zadnie: Nauczyciel powinien stosować metody aktywizujące ponieważ…….. Przeprowadź burzę mózgów na temat potrzeb rozwojowych dzieci w wieku 9-14 lat Zadbaj o to, by wśród wymienionych potrzeb znalazły się: potrzeba autonomii, potrzeba przynależności do grupy rówieśniczej, poczucie własnej kompetencji, potrzeba samodzielności, potrzeba poczucia sensu.	20/5	Prezentacja slajd 1,	Uczestnik/Uczestniczka: – uzasadnia potrzebę stosowania metod aktywizujących w procesie nauczania/uczenia – dowodzi związku między wykorzystywaniem metod aktywizujących a rozwijaniem umiejętności uczenia się i ciekawości poznawczej uczniów na II etapie edukacyjnym
VIII. Metody aktywizujące	**2**	Przedstaw cel sesji Podziel uczestników na 4 grupy, każdej z nich daj opis przypadku Mat VIII1 i opis wybranych technik aktywizujących Mat.VIII2 Techniki. Zdaniem grup jest uzasadnienie wyboru 2-3 technik, które zaktywizują ucznia/klasę z opisu przypadku (slajd 4). Następnie grupy prezentują i uzasadniają swoje wybory. Na zakończenie w tych samych grupach uczestnicy określają	40/5	Mat VIII1 Opis przypadku Mat VIII2 Techniki	Uczestnik/Uczestniczka: – określa kryteria doboru metod aktywizujących**;**

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		kryteria doboru metod aktywizujących odnosząc się do ćwiczenia i własnego doświadczenia. Zbierz je na plakat i uzupełnij w razie potrzeby (slajd 5)			
VIII.	**3**	Odwrócona lekcja - - zapytaj uczestników, co wiedzą na temat „odwróconej lekcji” i LdL. (slajd 6) Rozdaj materiał VIII3, poproś o zapoznanie się z treścią i określenie – które z potrzeb rozwojowych zaspokaja zastosowanie metody odwróconej lekcji, a które – LdL Podziel uczestników na dwie połowy i poproś o przedyskutowanie w parach: I połowa – korzyści i trudności związane z odwróconą lekcją II połowa – korzyści i trudności związane z LdL Z ierz wnioski na flipcharcie	30/0	Prezentacja slajd 6 Materiał VIII3	charakteryzuje odwróconą lekcję i LdL jako innowacyjne metody organizacji uczenia się opartą na aktywności ucznia
x	x	Przerwa	15 min		
VIII. Metody aktywizujące	**4**	Przed zajęciami przygotuj salę i plakaty. W sali rozstaw 8 stolików, na każdym z nich połóż jeden z plakatów i pisak (slajd 7) Tytuły plakatów: 1) zdobywanie nowej wiedzy, poszukiwanie informacji 2) powtarzanie i utrwalanie wiedzy 3) integrowanie wiedzy 4) rozwijanie kreatywności i wyobraźni 5) rozwijanie umiejętności uczenia się 6) ewaluacja własnej pracy 7) wykorzystanie nowoczesnych technologii w uczeniu się metodami aktywizującymi Podaj cel zajęć: wykorzystanie doświadczenia uczestników w celu utworzenia katalogu metod aktywizujących, które	60/5	Prezentacja slajd 7Przygotowane wcześniej plakaty. Pisaki	Uczestnik/Uczestniczka: – analizuje wybrane metody pod kątem możliwości ich zastosowania w różnych sytuacjach edukacyjnych oraz ich wpływu na kształtowanie umiejętności uczenia się uczniów – wskazuje rolę nowoczesnych technologii w aktywnym uczeniu się dzieci

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		mogą być wykorzystywane w różnych sytuacjach edukacyjnych. Każdy z uczestników powinien zatrzymać się przy każdym ze stolików i zapisać na plakacie nazwy znanych mu i adekwatnych do sytuacji edukacyjnej metod pracy z uczniami. Poinformuj uczestników, że mają 25 minut na tę aktywność, a więc około 3 min przy każdym stoliku. Po zakończeniu wywieś plakaty na ścianie. Poproś, aby uczestnicy przechodząc obok plakatów podkreślili innym kolorem flamastra nazwy nieznanych mu metod. Następnie poproś, aby autorzy zapisów krótko przedstawili te metody. Uzupełnij katalog o metody zapisane w programie ramowym i wyjaśnij je, jeśli będzie taka potrzeba (slajd 8) Zapowiedz następne ćwiczenie jako podsumowanie pracy nad wykorzystaniem przez nauczycieli metod aktywizujących.			
VIII. Metody aktywizujące	**5**	Podaj cel zajęć: • poznanie narzędzia diagnozy w obszarze metody aktywizujące – analiza pola sił • refleksja nad trudnościami i korzyściami w stosowaniu metod aktywizujących przez nauczycieli Pokaż uczestnikom filmik http://bernard.fruga.net/093/ oraz rozdaj Materiał VI.3 Analiza pola sił Podziel uczestników na 4-5 osobowe grupy i poleć, aby przeprowadzili analizę pola sił w odniesieniu do zagadnienia: Stosowanie przez nauczycieli adekwatnych do sytuacji edukacyjnej i wzmacniających proces uczenia się metod aktywizujących. Po zakończeniu poproś, aby grupy przedstawiły wyniki.	30/10	Mat.VIII4 Analiza pola	Uczestnik/Uczestniczka: – poznaje narzędzie diagnozy potrzeb szkoły w zakresie wykorzystywania aktywizujących metod nauczania/uczenia się. – wskazuje rolę nowoczesnych technologii w aktywnym uczeniu się dzieci w młodszym wieku szkolnym

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		Zapytaj o możliwości wykorzystania tej metody podczas wspomagania nauczycieli, o korzyści i trudności jej zastosowania. Zbierz odpowiedzi w luźniej dyskusji.			
x	x	Przerwa	15 min		...
IX. Uczenie przez zabawę i aktywność ruchową	**1**	Zapowiedz, że celem sesji będzie zabawa i ruch jako metoda uczenia Zaproś uczestników do zabawy w 4 grupach. Kolejno przeprowadź następujące ćwiczenia: Ćwiczenie 1 Poproś jednego z uczestników o wylosowanie dwóch liter z koperty. Zadaniem każdej z grup jest ułożenie jak największej liczby wyrazów, które zaczynają się na jedną z tych liter a kończą na drugą, w czasie 3 minut. Zapytaj, która z grup wypisała najwięcej wyrazów, przeczytajcie je, pozostałe grupy mogą podać wyraz, które nie zostały odczytane. Ćwiczenie 2 Poproś jednego z uczestników o wylosowanie litery z koperty. Zadaniem każdej z grup jest zapisanie nazwy miasta, która zaczyna się na tę literę. Kolejne miast powinno się zaczynać na ostatnia literę poprzedniego. Grupa powinna utworzyć jak najdłuższy łańcuch miast w ciągu 5 minut Zapytaj, która z grup wypisała najwięcej miast, poproś o odczytanie W tych dwóch ćwiczeniach możesz zachęcać do rywalizacji używając zwrotów typu: zobaczymy , która grupa wypisze najwięcej ...., brawo po raz kolejny jesteście pierwsi....itp Ćwiczenie 3 Poproś jednego z uczestników o wylosowanie litery z koperty.	90/0	Prezentacja slajd 1,2,3 Koperta z literami alfabetu na kartonikach Kartki A4 Materiał IX1 Kolorowe flamastry lub kredki Materiał IX2 Potrzeby rozwojowe	Uczestnik/Uczestniczka: – uzasadnia potrzebę stosowania metod nauczania przez zabawę i ruch w procesie uczenia się uczniów na II etapie edukacyjnym; – wskazuje funkcje zabawy i możliwości jej wykorzystania w nauczaniu przedmiotowym i procesie wychowania uczniów na II etapie edukacyjnym; – rozumie znaczenie emocji towarzyszących uczeniu się przez zabawę i ruch dla trwałości nabywanych umiejętności i wiedzy przedmiotowej

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		Zadaniem każdej z grup jest zapisanie – jak największej liczby rzeczowników na te literę – jak największej liczby czasowników na te literę – jak największej liczby przymiotników na te literę Na każda aktywność daj uczestnikom 1 minutę. Następnie poproś , aby uczestnicy korzystając z zapisanych wyrazów ułożyli 5 zdaniową historyjkę. Zapowiedz, że gdyby grupa miała trudności może „pożyczyć” dwa słowa od innych grup Odczytajcie wszystkie historyjki. Doceń prace wszystkich grup. Ćwiczenie 4 Podaj grupom kolejne polecenia: Wypisz jak najwięcej rzeczy, które są: • Czerwone • Czerwone i miękkie • Czerwone, miękkie i służą do jedzenia Poproś o odczytanie wyników pracy . Tym razem znowu „podkręć” rywalizację Ćwiczenie 5 Poproś, aby grupy zapisały: Jak scharakteryzować kategorie, do których należą: 1. krew, sok malinowy, zupa pomidorowa (czerwone, płynne, jadalne, organiczne) 2. kawior, trufle, ostrygi(do jedzenia, drogie, luksusowe, egzotyczne) Jedna grupa odczytuje, pozostałe uzupełniają. Skomentuj, że wzajemne uzupełnianie dało doskonały efekt. Ćwiczenie 6 Rozdaj uczestnikom materiał IX1 i poproś uczestników, aby dokończyli rysunki nie odrywając ołówka i rysując			

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		zwierzę, nadali mu nazwę i określili, w jakich warunkach żyje. Obejrzyjcie swoje rysunki. Doceń każdy z nich, powiedz, ze teraz można zorganizować wystawę, wywieście rysunki jak na wystawie Po zakończeniu zabaw zapytaj uczestników: – jak się czuli, czy we wszystkich ćwiczeniach jednakowo, czy zauważyli różnice w komentarzach trenera odnośnie ćwiczeń? Jeśli uczestnicy nie zauważą powiedz, że jedne nastawione były na rywalizację a inne podkreślały współpracę, zapytaj które? – czego się nauczyli – jakie umiejętności rozwinęli Odpowiedzi na pytania zbierz w swobodnej rozmowie. Rozdaj grupom karty pracy, Mat IX2, poproś o zaznaczenie jakie potrzeby rozwojowe zaspokoiły te zabawy i jakie funkcje pełniły. Poproś, aby grupy zaproponowały zabawy pełniące funkcje i zaspakajające potrzeby, które nie zostały zaznaczone na karcie pracy. Zbierz efekty pracy w rundce od wszystkich grup Poproś uczestników o wypowiedzi, jakie emocje towarzyszyły im w tych zabawach i przypomnij informacje na temat emocji w uczeniu się.			
x	x	Obiad	60		
IX. Uczenie przez zabawę i aktywność	**3**	Nawiązując do tematu modułu(zabawy i aktywność ruchowa) przeprowadź jakiś znany ci ruchowy energizer i po zakończeniu zapytaj uczestników jak wpłynął na ich samopoczucie	40/0	Prezentacja slajd 4 plakaty	Uczestnik/Uczestniczka: – określa kryteria doboru metod opartych na zabawie i aktywności ruchowej w rozwijaniu

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
ruchową		Przygotuj dwa plakaty z napisami: 1. Rywalizacja w szkole odgrywa pozytywną rolę, jest instrumentem mobilizowania uczniów , zachęca ich do większego wysiłku. 2. Szkoła powinna wyeliminować rywalizację miedzy uczniami a zastąpić ją współpracą. Powieś je w przeciwległych końcach sali. Poproś uczestników, aby stanęli w linii między jednym a drugim plakatem w odległości, która pokazuje ich stopień identyfikacji z treścią. Poproś kolejne osoby/grupy o uzasadnienie wybranej pozycji . Zbierz argumenty za i przeciw w dyskusji z grupą. Przypomnij ćwiczenia z poprzedniej sesji i komentarze uczestników na ich temat. Zapytaj jak działa rywalizacja na dzieci, poproś o podanie konkretnych przykładów, sama przygotuj kilka. Podziel całą grupę na pół a uczestników na pary, poproś o chwile rozmowy i konkretne przykłady jak zniwelować/osłabić rywalizację w pracy z dziećmi , Jedna połowa zastanawia się co nauczyciel powinien robić, druga czego nie powinien robić. Zbierz wypowiedzi par na plakaty i zapowiedz, że ćwiczenie było wstępem do tematyki gier edukacyjnych.			umiejętności uczenia się uczniów na i etapie edukacyjnym – podejmuje refleksje nad znaczeniem rywalizacji i współpracy w zabawach i grach w edukacji wczesnoszkolnej
IX. Uczenie przez zabawę i aktywność ruchową	**4**	Poproś uczestników , aby wymienili znane sobie gry edukacyjne dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym, także w TiK u, zapisz je na plakacie. Jeśli nie pojawią się pamiętaj aby dopisać: tory przeszkód, podchody, gry miejskie, domina tematyczne, Kahoot, Quizlet.	20/5	Prezentacja slajd 5, 6 Flipcharty Pisaki Kartki A3	Uczestnik/Uczestniczka: – identyfikuje rolę technologii informacyjno-komunikacyjnych w organizowaniu uczenia się przez zabawę na i etapie edukacyjnym

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		Podziel uczestników na 6 grup i rozdaj kartki A3. Poproś każdą z grup o zapisanie na kartce odpowiedniego hasła: 1. Narzędzia TIK w indywidualizacji nauczania 2. Narzędzia TIK w ćwiczeniu koncentracji 3. Narzędzia TIK pomocne w rozwijaniu współpracy 4. Narzędzia TIK pomocne w samodzielnym uczeniu się 5. Narzędzia TIK pomocne w komunikacji 6. Narzędzia TIK w rozwijaniu kreatywności Zadaniem grupy jest zapisanie w ciągu 2 minut pomysłów, następnie kartka zostaje przekazana następnej grupie, która dopisuje swoje pomysły, itd. Poproś o wywieszenie powstałych plakatów.			
IX. Uczenie przez zabawę i aktywność ruchową	**5**	Podaj cel ćwiczenia. Podziel uczestników na 3 osobowe grupy. Poproś, aby zapisali kilka dyspozycji do obserwacji zajęć, pod kątem uczenia przez zabawę i aktywność ruchową. Kogo będą obserwować, na co zwracać uwagę, aby uzyskać odpowiedź na pytanie czy na zajęciach nauczyciel właściwie wykorzystuje potencjał zabawy i aktywności ruchowej . Zbierz propozycje, po jednej od grupy, do wyczerpania na wspólnym plakacie. Jeśli na plakacie nie znalazła się metoda „linia zaangażowania” lub” linia czasu” przedstaw uczestnikom tę metodę i rozdaj Materiał IX3 Zapytaj w jaki inny sposób można zebrać informacje o tym jak działa szkoła w tym obszarze Zbierz rundką bez przymusu	30/0	Prezentacja slajd 7 Kartki Flipchart, pisaki Materiał IX3	Uczestnik/Uczestniczka: – rozpoznaje potrzeby szkoły w zakresie uczenia się przez zabawę, wykorzystując obserwację zajęć jako jedną z metod diagnozy pracy szkoły – określa wskaźniki świadczące o potrzebie rozwoju szkoły w zakresie stosowania zabaw i aktywności ruchowej**;**
x	x	Przerwa	15 min		

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
X. Metoda projektu	**1**	Zapowiedz, że kolejne sesje będą poświęcone projektowi, jako „królowej” metod wspierających proces uczenia się Zapytaj uczestników jakie mają doświadczenia w pracy metodą projektu. Poproś aby najpierw w parach porozmawiali o najciekawszym projekcie jaki zrealizowali, dlaczego był fajny. Następnie zbierz rundką –poproś o krótki opis projektu i **jedną, konkretną** właściwość, która spowodowała, że o nim opowiadasz. Zapisz te konkrety na plakacie. Podsumuj zapis na plakacie – powinny się na nim znaleźć cechy dobrego projektu i korzyści z jego stosowania. Uzupełnij w razie potrzeby. Poproś o podniesienie ręki, tych, którzy realizowali projekt ze współpracy z innymi Poleć poszukanie w parach odpowiedzi na pytanie o korzyści ze współpracy nauczycieli w stosowaniu metody projektu? W innych parach- w jakich obszarach mogą współpracować nauczyciele realizujący projekty? Odpowiedzi zbierz i spisz na plakacie . Podziel uczestników na trzy grupy. Rozdaj przygotowane wcześniej plakaty. Poproś, aby każda grupa pracowała nad plakatem 5 minut , a następnie, po kole przekazała go kolejnej grupie. Kiedy plakat wróci do pierwotnych właścicieli, poproś o omówienie każdą z grup i ewentualne uzupełnienie treści. Zadbaj , aby wśród celów znalazły się : rozwój funkcji poznawczych uczniów w trakcie uczenia się grupowego; uczenie się planowania kolejności wykonywanych czynności; uczenie się współdziałania i samodzielności, odpowiedzialności. Na podsumowanie przedstaw i omów slajdy 6-9)	50/0	Prezentacja slajdy 1-9 Plakaty: 1. Cele stosowania metody projektu, co daje projekt uczniowi, nauczycielowi , szkole 2. Etapy projektu i sposoby ich realizacji 3. Rodzaje projektów	Uczestnik/Uczestniczka: – charakteryzuje założenia i etapy pracy metodą projektu; – zna korzyści i obszary współpracy nauczycieli w projekcie

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
X. Metoda projektu	**2**	Podziel uczestników na 4 grupy. Każdej z grup daj jeden z materiałów X1, X2, X3, X4 i poproś o zapoznanie się materiałem i wypełnienie tabelki zadania nauczyciela i uczniów. Przy omówieniu należy pamiętaj o: ramach realizacji projektu (integracja uczniów, budowanie atmosfery bezpieczeństwa i wzajemnej akceptacji); określeniu obszaru tematycznego w sposób dający uczniom swobodę w wyborze tematu (wykorzystanie osobistego doświadczenia uczniów); wspólnie z uczniami ustalanie celów, etapów pracy, kolejnych działań, podział zadań; wspieranie uczniów w realizacji działań i prezentacji efektów; pomoc uczniom w ocenie efektów pracy. W podsumowaniu przedstaw slajdy	40/5	Prezentacja slajd 10 Materiał X1, X2, X3, X4	Uczestnik/Uczestniczka: – definiuje zadania nauczyciela i uczniów w pracy metodą projektu
II Dzień					
X. Metoda projektu	**3**	Podziel uczestników na 3 osobowe grupy. Rozdaj Materiał X5 Instrukcja do projektu. Poleć, aby wykorzystując swoją wiedzę o dobrym projekcie zaznaczyli plusy i obszary do zmiany/poprawy w instrukcji projektu. Zbierz – po jednym plusie od grupy do wyczerpania, po jednym obszarze do zmiany. Poproś uczestników o skorzystanie z Podstawy Programowej. Zadaniem każdej trójki jest podanie 3 przykładów zapisów podstawy programowej, które można zrealizować metodą projektu. Poproś, aby zaproponowali tematy tych projektów i zapisali na plakacie. Zróbcie „Gadającą ścianę”	30/0	Materiał X5 Przykładowy projekt Podstawa programowa dla II etapu edukacyjnego Flipchart Pisaki	Uczestnik/Uczestniczka: – wyjaśnia znaczenie pracy metodą projektu w kształtowaniu umiejętności uczenia się uczniów na II etapie edukacyjnym
X	**4**	Przeprowadź dyskusję na temat: czym jest tutoring równieśniczy? Rozdaj materiał X6 i poproś uczestników	30	Prezentacja slajd 11	Uczestnik/Uczestniczka: – przedstawia założenia

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		o zapoznanie się z nim. Następnie poproś o rozmowę w parach na temat: Jakie warunki powinny być spełnione, żeby w pracy metoda projektu występował tutoring rówieśniczy?		Materiał X6	tutoringu rówieśniczego; – wskazuje możliwości łączenia metody projektu z tutoringiem rówieśniczym oraz wpływ takiego działania na rozwój umiejętności uczenia się uczniów na II etapie edukacyjnym;
X. Metoda projektu	**4**	W tych samych grupach poproś o określenie wskaźników, świadczących o potrzebie rozwoju szkoły w zakresie stosowania metody projektu. Zbierz na plakat, po jednym od grupy , do wyczerpania. Zadbaj aby pojawiły się: czas trwania projektów, ich tematyka i przebieg, sposób podziału zadań, formy prezentowania efektów projektów, system współpracy nauczycieli, formy współpracy z rodzicami	30	Flipchart Pisaki	Uczestnik/Uczestniczka: – określa wskaźniki świadczące o potrzebie rozwoju szkoły w zakresie stosowania metody projektu; .
x	x	Przerwa	15 min		
XI	**1**	Zapowiedz uczestnikom, że sesjami o projekcie zakończyliśmy realizację treści przewidzianych w programie ramowym dla kompetencji: Uczenie się przez eksperymentowanie, doświadczanie i inne metody aktywizujące uczniów. W każdej sesji merytorycznej dotykaliśmy też elementów wspomagania, ustalając wskaźniki, poznając i testując narzędzia diagnozy i wspierania realizacji zmiany. Teraz pora na przygotowanie się do umiejętności wspomagania w obszarze naszej kompetencji.	60/10	Prezentacja slajd 1, 2, 3	Uczestnik/Uczestniczka: – potrafi zaplanować współpracę z nauczycielami oraz dyrektorem szkoły podczas realizacji planu wspomagania szkoły w kształtowaniu umiejętności uczenia się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
		Poinformuj, że zadaniem uczestników będzie przygotowanie i przećwiczenie 3 godzinnego scenariusza spotkania z radą pedagogiczną. Wyświetl i omów informacje na temat zadania: 1. Spotkanie ma dotyczyć zdiagnozowanego i wybranego do rozwoju jednego z obszarów naszej kompetencji kluczowej. 2. Spotkanie powinno mieć charakter warsztatowy 3. Zadanie ma być wykonane w parach 4. Na następnym zjeździe każdy z autorów scenariusza będzie prowadził symulację około 10 minutowego fragmentu zaplanowanych warsztatów. 5. Pozostali uczestnicy udzielą prowadzącym rozwojowej informacji zwrotnej Wyjaśnij ewentualne wątpliwości i odpowiedz na pytania uczestników. Poproś aby dobrali się w dowolne pary. Wyświetl i omów slajd opisujący zawartość merytoryczną naszej kompetencji (slajd 3). Poinformuj uczestników, że mogą wybrać dowolny fragment tej zawartości (niekoniecznie cały moduł), który jest możliwy do realizacji w ciągu 3 godzin. Daj uczestnikom czas(około 10 minut) na ustalenie jaki będzie temat ich warsztatu. Poproś aby pary podały swoje propozycje i zapisz je na plakacie. Skomentuj lub zweryfikuj wybory jeśli będzie taka potrzeba. Np. wszyscy wybrali ten sam obszar, lub zapis tematu jest za ogólny.			– organizuje formy doskonalenia nauczycieli

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania(cele działania).
XI	**2**	Daj uczestnikom proponowaną formatkę scenariusza – Materiał XI1, omów ją. Zaproś do pracy w parach nad wypracowaniem pomysłu i przygotowaniem scenariusza. Para najpierw ustala cele, które chce osiągnąć – następnie do celów opisuje konkretne działania trenerskie(ćwiczenia) na kartkach a 4 – jedno lub kilka dla każdego celu. Następnie układa fizycznie kartki na stole i podłodze jedno pod drugim i w ten sposób powstaje wariant scenariusza – łatwo wtedy przekładać kolejność ćwiczeń, diagnozować czego brakuje. Na tym etapie można poprosić, aby inni uczestnicy w trybie world cafe dali autorom informacje zwrotną Ostatnim etapem pracy jest wpisanie scenariusza do formatki. W trakcie pracy służ pomocą. 10 minut przed końcem sesji poinformuj, że pary, którym nie udało się napisać całego scenariusza, powinny podzielić się pracą, która im pozostała. Poproś, aby uczestnicy przygotowali i przywieźli na następny zjazd pomoce, które będą im potrzebne podczas symulacji.	75/0	Prezentacja slajd 4 Materiał XI1 Formatka	Uczestnik/Uczestniczka: – tworzy scenariusz warsztatu na temat jednego obszaru kompetencji uczenia się

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Zjazd V (10h)

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		I Dzień			
XI Wspomaganie	**3**	Poinformuj uczestników, że kolejne sesje poświęcone będą przećwiczeniu fragmentów przygotowanego scenariusza warsztatów z radą pedagogiczną. W radę pedagogiczną wcielą się pozostali uczestnicy Zaproponuj, aby uczestnicy ustalili kolejność symulacji lub przeprowadźcie losowanie. Przedstaw przebieg symulacji (slajd 5): 1. Przedstawienie tematu i celów warsztatów 2. Przygotowanie sali(jeśli potrzeba) i grupy(wprowadzenie w kontekst) 3. 10 minut symulacji 4. Informacja od prowadzącego symulację 5. Informacja zwrotna od uczestników i trenera Po zakończeniu symulacji poproś prowadzącego i podzielenie się: – jedną rzeczą, z które jest zadowolony – jedną rzeczą, którą by zmienił/ która była trudna Aby zebrać informacje zwrotną, po zakończonej symulacji i wypowiedzi jej autora, rozdaj uczestnikom kartki w dwóch różnych kolorach np. biały i niebieski (slajd 6) Na białych kartkach uczestnik pisze 1-2 rzeczy, które uznał za uczące, które mu się podobały Na niebieskich – jedną nad, która warto jeszcze popracować, która była trudna. Kartki są anonimowe. Po zapisaniu wręczają je autorowi symulacji. Wyjaśnij wątpliwości, odpowiedz na pytania, a następnie	15/15	Prezentacja slajd 5, 6	Uczestnik/Uczestniczka: – potrafi zrealizować warsztat na temat jednego obszaru kompetencji uczenia się – podejmuje refleksje nad własna pracą – doskonali swój warsztat pracy

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		przystąpcie do pierwszej symulacji. Potem następne… Czas na osobę około 20 minut			
XI	**4**	3 -4 Symulacje	75/0		
x	x	Przerwa	15 min		
XI	**5**	4 – 5 symulacji	90/0		
x	x	Przerwa	15 min		
XI	**6**	4 – 5 symulacji	90/0		
x	x	obiad	60		
XI	**7**	3 symulacje	60/0		
XI	**8**	Zakończ spotkanie rundką w której każdy uczestnik dokończy dwa zadnia: 1. Dzisiaj nauczyłam/-em się……. 2. Zastanowię się…….	30/0		
II Dzień					
XII	**1**	Podziel grupę szkoleniową na 4 zespoły zadaniowe. Każdy zespół losuje jeden z etapów wspomagania szkoły, spośród następujących: ✓ pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły; ✓ ustalenie sposobów działania i zaplanowanie form wspomagania (opracowanie planu wspomagania); ✓ realizacja form wspomagania (np. szkolenia, konsultacje); ✓ ocena przebiegu procesu wspomagania i jego efektów (monitoring i ewaluacja).	20/0	Prezentacja slajdy 8,9 Flipchart, pisaki, karty A4	TW charakteryzuje kompetencje, które powinna posiadać i rozwijać osoba odpowiedzialna za wspomaganie szkół;

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
		Każdy zespół określa kompetencje potrzebne TW do prowadzenia wylosowanego etapu procesu wspomagania (każda kompetencja na oddzielnej karcie A4; pojawią się kompetencje, które będą się powtarzać, prowadzący porządkuje je). Następnie grupy prezentują na forum wyniki pracy w grupie. Moderuj dyskusję w trakcie prezentacji, tak by wszystkie potencjalne kompetencje TW zostały uwzględnione.			
XII	**2**	Kompetencje, które zostały rozpisane na kartach umieść w różnych miejscach sali. Uczestnicy zapoznają się z nimi i na karteczkach samoprzylepnych zapisują swoje imię i przyklejają przy dwóch kompetencjach, które mają najlepiej rozwinięte - w ten sposób tworzy się mapa zasobów grupy. Uczestnicy będą mogli w przyszłości zwrócić się do osoby, której mocne strony mogą wesprzeć ich osobisty rozwój. Następnie każdy z uczestników indywidualnie dokonuje analizy własnych zasobów i ograniczeń (określa swoje mocne i słabe strony), które mają wpływ na realizację etapów procesu wspomagania w kontekście potrzebnych kompetencji ✓ pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły; ✓ ustalenie sposobów działania i zaplanowanie form wspomagania (opracowanie planu wspomagania); ✓ realizacja form wspomagania (np. szkolenia, konsultacje); ✓ ocena przebiegu procesu wspomagania i jego efektów (monitoring i ewaluacja). Rozdaj uczestnikom: Arkusz własnych kompetencji(materiał XII1):. Ćwiczenie polega na określeniu mocnych i słabych stron uczestnika w kontekście realizacji poszczególnych etapów procesu wspomagania.	20/0	Materiał XII1	TW określa swoje mocne strony, które wykorzysta, wspomagając szkoły;

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Moduł	Lp	Opis sposobu realizacji działania / zastosowanych narzędzi, metod itd.	Czas trwania działania: teoria/ćwiczenia	Pomoce dydaktyczne	Wykaz umiejętności i wiedzy, które nabędą uczestnicy/czki po ukończeniu działania (cele działania).
	3	Wykorzystaj arkusz hierarchizacji deficytów: na podstawie zidentyfikowanych deficytów w Arkuszu własnych kompetencji, uczestnicy poddają je indywidualnej analizie. Ich zadaniem jest dokonanie hierarchizacji swoich deficytów (materiał XII2), pamiętając o zasadzie Pareto 20/80. Uczestnicy powinni zastanowić się, co chcą osiągnąć, dzięki redukcji deficytu. Uwaga dla trenera: należy wyjaśnić zasadę Pareto, jeżeli uczestnicy zajęć jej nie znają. Chętni uczestnicy przedstawią na forum grupy wyniki swojej pracy.	20/5	Materiał XII2	TW identyfikuje swoje deficyty, które utrudniają prowadzenie wspomagania szkół;
	4	Rozdaj uczestnikom arkusz z siatką celów i poinformuj ich, że podsumowaniem całego spotkania jest wyznaczenie swojego kierunku rozwoju zawodowego. Pomoże im w realizacji tego zadania indywidualne uzupełnienie siatki celów (materiał XII3) poszerzone o plan działania.	10/5	Materiał XII3	TW wyznacza kierunek rozwoju zawodowego i przygotowuje plan działania.
	5	Ewaluacja i zakończenie kursu. Rundka podsumowująca cały kurs – pytanie dla uczestnika: - Co mi dało uczestnictwo w kursie?/Czego się nauczyłam/-em w trakcie kursu?	20/0	Prezentacja slajd 10	TW dokonuje oceny uczestnictwa w kursie.

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych
WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny